Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Florești (judecător Alexandru Zadorojniuc)

Dosarul nr. 2ac-114/2024 (PIGD: 2-22027219-03-2ac-16082024)

CURTEA DE APEL NORD

Colegiul civil și de contencios administrativ

D E C I Z I E

29 aprilie 2025 municipiul Bălți

Instanța în componența:

Președintele completului, judecător Radu Holban

Judecătorii Svetlana Ghercavii și Cristina Prisacari

Grefier Roxana Iacubovscaia,-

examinând în ședință publică apelul declarat de C.A.P. ”Cenușa-Agro”, prin intermediul administratorului Victor Bruma, împotriva hotărâii Judecătoriei Soroca (sediul Florești) din 12 iunie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. ”Arbomax” în contradictoriu cu C.A.P. ”Cenușa-Agro”, privind achitarea penalității pentru nexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată,-

C O N S T A T Ă :

I.Pretențiile reclamantului:

1.La 24 februarie 2022, reclamanta „ARBOMAX” Societate cu Răspundere Limitată s-a adresat Judecătoriei Soroca, sediul Florești cu o cerere de chemare în judecată împotriva Cooperativei Agricole de Producție „Cenușa – Agro”, privind

achitarea penalității de neexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor judiciare.

2. În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la 04 iunie 2019 între SRL „ARBOMAX" în calitate de „cumpărător" și CAP „CENUŞA-AGRO" în calitate de „vânzător" a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare a 200 de tone de grâu la un preț prealabil cu termen de livrare până la 15.07.2019.

Indică că, conform pct. 3.5 al contractului, vânzătorul este obligat să livreze cumpărătorului cantitatea de 200 000 de tone de grâu. În cazul în care nu va livra marfa, Vânzătorul este obligat să compenseze cumpărătorului % în cuantum care se determină prin înmulțirea sumei recepționate pentru marfă (la caz 150 000 lei - adică suma totală recepționată la 06 iunie 2019) cu lunile complete trecute din momentul recepționării plăți și înmulțit cu un coeficient de 1,5 pentru fiecare lună de întârziere.

Totodată, potrivit pct. 5.1 din același contract, pentru întârzierea livrării în termen a mărfii (termenul de livrare fiind conform pct. 1.1 din Contract data de 15.07.2019) vânzătorul achită cumpărătorului o penalitate în mărime de 0.1% pentru fiecare zi de întârziere din suma mărfii care nu a fost livrată cumpărătorului în termen. În cazul în care cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația dată, iar vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract. Atrag atenția asupra faptului că pct. 5.1 reglementează în mod exclusiv răspunderea vânzătorului pentru întârziere.

Astfel, conform pct.4.1 din contractul dintre SRL „Arbomax" şi CAP „Cenușa- Agro" din 04 iunie 2019, cumpărătorul a achitat prețul mărfii în avans, (150 000 lei) fapt confirmat prin ordinul de plată nr.6779 din 06 iunie 2019.

Susține că, vânzătorul însă nu și-a onorat obligațiile şi nu a remis cumpărătorului marfa în termenul statuat de contract adică data de 15.07.2019.

La 16.07.2019, CAP „Cenușa-Agro" a livrat către SRL „Arbomax", 146 326 kg de grâu în valoare totală de 365815 lei, fapt confirmat prin factura fiscală seria EAA000531275 din 16.07.2019.

Precizează că, livrarea din 16.07.2019 este în afara contractului din 04 iunie 2019 și are la bază o altă înțelegere între părți, la fel ca și livrarea din 22.07.2019,

care au fost achitate prin ordinul de plată nr.6924 din 23.07.2019 în sumă de 563000 lei, ordin care în destinația plății conține anume referință la aceste două facturi și nu face trimitere la contractul dintre părți din 04 iunie 2019.

La 16 iunie 2021 între SRL „Arbomax" în calitate de „cumpărător" şi CAP „Cenușa-Agro" în calitate de „vânzător" a fost încheiat un alt contractul de vânzare- cumpărare a 500 tone de grâu, la un preț de 3 100 lei per tonă, ceea ce constituie 155 0000 lei.

Menționează că, potrivit pct.1.1 al contractului termenul de livrare al mărfii constituie intervalul 16.07.2021-30.07.2021. Astfel, doar trei dintre cele 5 livrări au fost efectuate de către vânzător în termenul stabilit de contract: livrarea din 25.07.2021 - factura fiscală seria IJ0430997; din 25.07.2021 - factura fiscală seria EAA006285830 și livrarea din 28.07.2021 - factura fiscală seria EAA00625829. Celelalte livrări din 02.08.2021: facturile fiscale seria EAA006350309 și EAA006350308 au fost efectuate cu încălcarea termenului stabilit la pct. 1.1 din contract.

Potrivit pct.5.1 din contract, pentru încălcarea prevederilor contractului, partea vinovată recuperează în întreg volum părții care a avut pierderi, toate daunele, inclusiv venitul ratat prevăzut de legislația Republicii Moldova și anume: pentru încălcarea termenului de livrare a mărfii vânzătorul plătește o penalitate în mărime de 0,1% din valoarea producției care nu a fost livrată în termen cumpărătorului pentru fiecare zi de întârziere.... ". „în cazul în care cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația dată, iar vânzătorul nu şi-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract.

Atrage atenția că, clauza penală prevăzută la pct. 5.1 prevede în mod expres și cert doar cazurile de încălcare a termenelor de livrare de către vânzător, sintagma „și anume" denotă anume limitarea răspunderii cumpărătorului.

Reieșind din facturile fiscale și actul de decontare doar 390283 kg de grâu au fost livrate în termenul prevăzut de contract, pentru 120 585 kg de grâu vânzătorul a încălcat termenul de livrare fapt care atrage pentru el sancțiunea prevăzută la pct.5.1 acesta fiind în întârziere cu 4 zile.

În aceste condiții reieșind din prețul stabilit pentru un kg de grâu la momentul încheierii contractului de 3,10 lei înmulțit la cantitatea de grâu livrată peste

termenul stabilit -120 585 kg, rezultă că în condițiile pct.5.1 din contract, vânzătorul trebuie să achite o penalitate de 39 126 lei, 14 bani, penalitate care însă nu a fost achitată.

Subsecvent, indică că, potrivit actului de decontare reciprocă din 31 ianuarie 2022, datoria scadentă a SRL „Arbomax" față de CAP „Cenușa-Agro" constituie 68369 lei, 80 bani.

Totodată, specifică că CAP „Cenușa-Agro" are față de SRL „Arbomax" obligații contractuale neexecutate și anume livrarea celor 200 tone de grâu, în baza contractului din 04 iunie 2019.

Astfel, neexecutarea până în prezent a acestei obligații atrage la fel plata penalității mixte stipulate la pct.5.1 din contractul din 04 iunie 2019, reiterat la pct.3 din prezentul răspuns. Ceea ce presupune că CAP „Cenușa-Agro" este obligată să achite către SRL „Arbomax" costul a 200 tone de grâu la prețul negociat de 2,50 lei per kg (TVA inclus) ceea ce constituie 500 mii lei, plus 1% pentru fiecare zi de întârziere, ceea ce presupune o sumă finală de 4741435 lei, 97 bani, în baza primului contract și o sumă de 39126 Iei 14 bani penalitate calculată în baza celui de al doilea contract.

Referindu-se la procedura prealabilă susține că, la 28.01.2022 de către pârât a fost înaintată o somație de plată în adresa reclamantului în sumă de 683 690 lei, 80 bani, sumă care ar surveni din contractul de vânzare - cumpărare din 16 iunie 2021. În răspunsul la somația de plată reclamantul a invocat sumele solicitate în baza prezentei cereri de chemare în judecată și a oferit pârâtului termen pentru a le achita, respectiv consideră că procedura prealabilă stabilită la pct.7.1 din ambele contracte este respectată la înaintarea cererii de chemare în judecată.

Solicită încasarea din contul CAP „Cenușa-Agro" în beneficiul „Arbomax" SRL a sumei de 4 741 1435, lei 97 bani cu titlu de penalitate pentru neonorarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 04 iunie 2019; încasarea din contul CAP „Cenușa-Agro" în beneficiul „Arbomax" SRL a sumei de 39 126 lei 14 bani cu titlu de penalitate pentru neonorarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 16 iunie 2021; încasarea în ordinea art. 96 din CPC a taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică de la CAP „Cenușa-Agro".

La data de 25 aprilie 2024, reprezentantul reclamantei a înaintat cerere cu privire concretizarea pretențiilor, prin care declară că în fapt, pendinte la Judecătoria Soroca, sediul Florești, se află în examinare cauza civilă intentată de

SRL „Arbomax” către CAP „Cenușa-Agro” privind încasarea sumei. Dat fiind faptul că în conținutul cererii de chemare în judecată a fost indicată eronat suma solicitată de reclamant drept 47.411.435, 97 lei, intervine cu prezenta cerere de concretizare a pretențiilor conform procesului-verbal al ședinței din 16 februarie 2024, urmare a reluării examinării cauzei în fond conform art.255 alin.(2) CPC. Totodată, ținând cont de faptul că potrivit procesului-verbal al ședinței din 16 februarie 2024, instanța a obligat reclamantul să depună calculul desfășurat al pretențiilor patrimoniale explică că, reclamantul susține pretențiile de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată și cere încasarea din contul pârâtului CAP „Cenușa- Agro” în beneficiul SRL „Arbomax” a sumei totale de 4 780 560 lei, 86 bani, dintre care**:** suma de 4 741 435, lei reprezintă penalitate pentru neonorarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 04 iunie 2019 și a sumei de 39 126 lei 14 bani cu titlu de penalitate pentru neonorarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 16 iunie 2021.

Mai indică că, conform pct. 3.5 al Contractului 04 iunie 2019, vânzătorul este obligat să livreze cumpărătorului cantitatea de 200 000 de tone de grâu. În cazul în care nu va livra marfa, vânzătorul este obligat să compenseze cumpărătorului % în cuantum care se determină prin înmulțirea sumei recepționate pentru marfă (la caz 150 000 lei - adică suma totală recepționată la 06 iunie 2019) cu lunile complete trecute din momentul recepționării plăți și înmulțit cu un coeficient de 1,5 pentru fiecare lună de întârziere. ”

Totodată, potrivit pct. 5.1 din același contract, pentru întârzierea livrării în termen a mărfii (termenul de livrare fiind conform pct. 1.1 din contract data de 15.07.2019) vânzătorul achită cumpărătorului o penalitate în mărime de 0.1% pentru fiecare zi de întârziere din suma mărfii care nu a fost livrată cumpărătorului în termen. În cazul în care Cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii iar vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante şi o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract.

Relatează că, potrivit pct.4.1 din contractul dintre SRL „Arbomax” și CAP „Cenușa-Agro” din 04 iunie 2019, cumpărătorul a achitat prețul mărfii în avans, (150 000 lei) fapt confirmat prin ordinul de plată nr.6779 din 06 iunie 2019.

În esență, potrivit calculul și prevederilor contractului din 04 iunie 2019

pârâtul ar urma să achite suma de 5 279 750 lei, calculată după cum urmează: 150 000 înmulțit 1,5 % înmulțit de 31 de luni până la depunerea cererii de chemare în judecată = 69750 lei.

Prețul pentru grâu 2,5 lei;

Suma mărfii care nu a fost livrată constituie 500 000 lei = 2,5 înmulțit la 200 tone;

500 000 lei înmulțit la 0,1 % și înmulțit la 920 zile (16.07.2019-20.02.2022) = 460 000 lei;

Penalitatea de 150 000 lei;

500000 lei înmulțit 1% si înmulțit 920 zile = 4 600 000 lei;

În total datoria în baza contractului din 04.06.2019 = 69 750 lei + 460 000+ 150 000+ 4 600 000= 5 279 750 lei.

La 16 iunie 2021 între SRL „Arbomax" în calitate de „cumpărător" și CAP „Cenușa- Agro" în calitate de „vânzător" a fost încheiat un alt contractul de vânzare-cumpărare a 500 tone de grâu, la un preț de 3 100 lei per tonă, ceea ce constituie 155 000 lei.

Potrivit pct.1.1 al contractului termenul de livrare al mărfii constituie intervalul 16.07.2021-30.07.2021.

Potrivit pct.5.1 din contract, pentru încălcarea prevederilor contractului, partea vinovată recuperează în întreg volum părții care a avut pierderi, toate daunele, inclusiv venitul ratat prevăzut de legislația Republicii Moldova și anume: pentru încălcarea termenului de livrare a mărfii vânzătorul plătește o penalitate în mărime de 0,1% din valoarea producției care nu a fost livrată în termen cumpărătorului pentru fiecare zi de întârziere..... în cazul în care cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația dată, iar vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante şi o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru flecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract.

Susține că, clauza penală prevăzută la pct. 5.1 prevede în mod expres și cert doar cazurile de încălcare a termenelor de livrare de către vânzător, sintagma „și anume" denotă anume limitarea răspunderii cumpărătorului.

Reieșind din facturile fiscale pentru 120 585 kg de grâu vânzătorul a încălcat termenul de livrare fapt care atrage pentru el sancțiunea prevăzută la pct.5.1 acesta fiind în întârziere cu 4 zile. În aceste condiții reieșind din prețul stabilit pentru un

kg de grâu la momentul încheierii contractului de 3,10 lei înmulțit la cantitatea de grâu livrată peste termenul stabilit -120 585 kg, rezultă că în condițiile pct.5.1 din contract, vânzătorul trebuie să achite o penalitate de 39 126 lei 14 bani. Dat fiind faptul însă că, la momentul înaintării somației prejudiciare și înaintării cererii de chemare în judecată, reclamantul a achitat taxa de stat pentru suma totală de 4 780 560 lei, 86 bani, solicită încasarea acestei sume din contul pârâtului.

II. Soluția instanței de fond

3. Prin hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul Florești) din 12 iunie 2024 (fila dosarului 134; 140-146), cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. ”Arbomax” în contradictoriu cu C.A.P. ”Cenușa-Agro”, privind achitarea penalității pentru neexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, a fost admisă după cum urmează:

S-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producție „Cenușa – Agro” cu sediul în r-nul Florești, s. Cenușa, IDNO 1004607000714 în beneficiul lui „ARBOMAX” Societate cu Răspundere Limitată, cu sediul în mun. Chișinău, str. D. Râşcanu, nr.1B, of.14, adresa juridică mun. Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu Bodoni, 22/5, IDNO 1002600013698, a sumei de 4780561 (patru milioane șapte sute optzeci mii cinci sute șaizeci și unu) lei, 14 bani, cu titlu de penalitate pentru neonorarea obligațiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 04 iunie 2019 și 16 iulie 2021.

S-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producție „Cenușa – Agro” cu sediul în r-nul Florești, s. Cenușa, IDNO 1004607000714 în beneficiul lui „ARBOMAX” Societate cu Răspundere Limitată, cu sediul în mun. Chișinău, str. D. Râşcanu, nr.1B, of.14, adresa juridică mun. Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu Bodoni, 22/5, IDNO 1002600013698 taxa de stat pentru înaintarea cererii de chemare în judecată în mărime de 50000 (cincizeci mii cinci) lei.

III. Motivarea hotărârii primei instanțe

4. Instanța de fond și-a motivat soluția adoptată prin hotărârea din 12 iunie 2024 (a se vedea fila dosarului 145-146), în felul următor:

”*Articolul 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit*

de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Potrivit art.9 Cod civil, (1) Drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile.

(2) Drepturile şi obligaţiile civile apar:

a) din contracte şi din alte acte juridice;

b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariţiei drepturilor şi obligaţiilor civile;

c) din hotărîre judecătorească în care sînt stabilite drepturi şi obligaţii;

d) în urma creării şi dobîndirii de bunuri în temeiuri neinterzise de lege;

e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală;

f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane;

g) în urma îmbogăţirii fără justă cauză;

h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.

Potrivit prevederilor art.15 alin.(1) Cod civil statuează că apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Conform dispoziţiilor art.16 apărarea dreptului civil se face prin:

g) repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial.

În conformitate cu art. 774 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art.776 Cod civil, obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.

Conform art. 934 Cod civil, (1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligaţiei, cu excepţia cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată.

(2) Despăgubirile trebuie să acopere doar prejudiciul suferit de creditor care este consecinţa directă şi necesară a neexecutării.

(3) Prejudiciul reparat prin despăgubiri cuprinde şi prejudiciul viitor care, în mod rezonabil, s-ar fi produs.

(4) Prejudiciul cuprinde prejudiciul patrimonial şi nepatrimonial (moral).

(5) Debitorul răspunde pentru fapta reprezentantului său şi a persoanelor cărora le-a încredinţat executarea obligaţiei în aceeaşi măsură ca pentru propria faptă.

În conformitate cu art. 936 Cod civil, (1) Despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligaţiei reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cît este posibil, în situaţia în care s-ar fi aflat dacă obligaţia s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate şi reducerea valorii bunului) şi profitul ratat de creditor.

(2) Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

Potrivit art. 1108 alin. (1) Cod civil, prin contractul de vînzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părţi (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul şi să plătească preţul convenit.

Astfel, instanța de judecată constată, că la data de 27 februarie 2022, reclamanta SRL „Abromax" a sesizat în instanța de judecată acțiune împotriva SRL „Cenușa-Agro" privind repararea prejudiciului material, achitarea penalității de neexecutare și a cheltuielilor de judecată.

În cadrul ședinței de judecată s-a constatat că, la data de 04 iunie 2019, între SRL „Cenușa-Agro" în calitate de vânzător și SRL „Arbomax", în calitate de cumpărător, a fost încheiat contract prin care SRL „Arbomax", urma să procure 200 tone de grâu la un preț prealabil cu termen de livrare până la 15 iulie 2019 (f.d.8).

Conform pct. 3.5 al contractului „vânzătorul este obligat să livreze cumpărătorului cantitatea de 200 000 de tone de grâu. În cazul în care nu va livra marfa, vânzătorul este obligat să compenseze Cumpărătorului % în cuantum care se determină prin înmulțirea sumei recepționate pentru marfă (la caz 150 000 lei - adică suma totală recepționată la 06 iunie 2019) cu lunile complete trecute din momentul recepționării plăti și înmulțit cu un coeficient de 1,5 pentru fiecare lună de întârziere.

Totodată, potrivit pct. 5.1 din contract „Pentru întârzierea livrării în termen a mărfii vânzătorul achită cumpărătorului o penalitate în mărime de 0.1% pentru fiecare zi de întârziere din suma mărfii care nu a fost livrată, cumpărătorului în termen. În cazul în care Cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum

este în situația dată, iar vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract. Pct.5.1 reglementează în mod exclusiv răspunderea Vânzătorului pentru întârziere.

Astfel, conform pct.4.1 din contractul dintre SRL „Arbomax" și CAP „Cenușa- Agro" din 04 iunie 2019, cumpărătorul a achitat prețul mărfii în avans (150000 lei), fapt ce se confirmă prin ordinul de plată nr. 6779 din 06 iunie 2019 (f. d. 10).

Totodată, la caz, s-a stabilit că, CAP „Cenușa-Agro" la data 16.07.2019, a livrat către SRL „Arbomax" 146 326 kg de grâu în valoare totală de 365815 lei, fapt confirmat prin Factura Fiscală Seria EAA000531275 din 16.07.2019 (f. d. 12).

La fel urmează de reținut că, la data de 16 iunie 2021, între SRL „Cenușa-Agro" în calitate de vânzător și SRL „Arbomax", în calitate de cumpărător, au încheiat un alt contract de vânzare-cumpărare, potrivit căruia CAP „Cenuşa-Agro" urma să livreze către SRL „Arbomax"-500 tone de grâu în perioada 16.07.2021- 30.07.2021 (f.d.9).

Potrivit pct.1.1 al contractului termenul de livrare al mărfii constituie intervalul 16.07.2021-30.07.2021.

Astfel, instanța de judecată a constatat, că conform materialelor dosarului, doar trei dintre cele 5 livrări au fost efectuate de către vânzător în termenul stabilit de contract: factura fiscală seria IJ0430997 (f. d. 13) - livrarea din 25.07.2021; - factura fiscală seria EAA006285830 din 25.07.2021 (f. d. 14) și factura fiscală seria EAA00625829 livrarea din 28.07.2021 (f.d.15). Iar livrările din 02.08.2021 confirmate prin facturile fiscale seria EAA006350309 și EAA006350308 (f. d. 16, 17), au fost efectuate cu încălcarea termenului stabilit la pct. 1.1 din contract.

Potrivit pct.5.1 din Contract „pentru încălcarea prevederilor contractului, partea vinovată recuperează în întreg volum părții care a avut pierderi, toate daunele, inclusiv venitul ratat prevăzut de legislația Republicii Moldova şi anume: pentru încălcarea termenului de livrare a mărfii Vânzătorul plătește o penalitate în mărime de 0,1% din valoarea producției care nu a fost livrată în termen cumpărătorului pentru fiecare zi de întârziere.... ". „În cazul în care cumpărătorul

a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația dată, iar vânzătorul nu şi-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante şi o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract.

În această ordine de idei, luând în considerație facturile fiscale şi actul de decontare, doar 390283 kg de grâu au fost livrate în termenul prevăzut de contract, pentru 120585 kg de grâu vânzătorul a încălcat termenul de livrare fapt care atrage pentru el sancțiunea prevăzută la pct. 5.1. din contract, astfel, vânzătorul urmează să achite şi o penalitate de 39126, 14 lei.

La fel, neexecutarea obligației atrage plata penalității mixte stipulate în pct. 5.1. din contractul din 04 iunie 2019, adică CAP „Cenuşa-Agro", este obligată să achite către SRL „Arbomax" sine costul a 200 T de grâu la prețul negociat de 2,50 lei per kg, ceea ce constituie 500000 lei, plus 1% pentru fiecare zi de întârziere, adică suma de 4741435, lei 97 bani."

IV. Solicitarea apelantului:

5. La 14 iunie 2024 C.A.P "Cenuța-Agro", reprezentată de administratorul Bruma Victor, a declarat apel prealabil împotriva hotărârii Judecătoriei Soroca (sediul Florești) din 12 iunie 2024 (fila dosarului 137-138), iar la 19 august 2024 a depus cerere de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept în conformitate cu prevederile art. 364-365 Cod de procedură civilă (fila dosarului 150-157), solicitând:

1.Admiterea apelului;

2.Casarea integrală a hotărârii primei instanțe din 12 iunie 2024 și adoptarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. "Arbomax" în contradictoriu cu C.A.P. "Cenuşa-Agro", privind achitarea penalității pentru neexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, să fie respinsă, cu încasarea de la intimată în beneficiul apelantei a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat achitată în instanța de apel.

V. Argumentele apelantului:

6. Apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro” și-a exprimat dezacordul cu hotărârea primei instanțe, considerând-o neîntemeiată și ilegală, invocând în acest sens următoarele argumente:

Concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt contradicţie cu circumstanţele cauzei, instanţa a încălcat normele de drept de executarea contractelor civile şi procedural în ceea ce priveşte ordinea de prezentare a probelor şi reluarea examinării cauzei în fond (art. 119, art. 204, art 235 alin.(2) din Cod de procedură civilă RM) și ca rezultat a emis o hotărâre nemotivată şi ilegală.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea instanţei de judecată trebuie să fie legală și întemeiată iar instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit și pe probele cercetate în şedinţa de judecată, fapt ce nu a fost luat în consideraţie din 12 iunie 2024.

La data de 12.06.2024 instanţa de judecată, fară a intra în esenţa litigiului, a mers pe ideea eronată, neclară propusă de intimatul-reclamant şi ca rezultat a emis pe care apelanta o consideră arbitrară şi neîntemeiată.

În fapt, intimatul-reclamant ”Arbomax” Societate cu Răspundere Limitată a depus în instanţa de judecată o cerere privind achitarea de către Cooperativa Agricolă și de Producție ”Cenuşa-Agro” a penalităţii de neexecutare în termen a obligaţiilor, material şi a cheltuielilor judiciare, cerere care la data de 12 iunie 2024 a fost admisă prin hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul Floreşti), obligând nefondat Cooperativa să plătească 4.780.561,14 lei drept penalități pentru neexecutarea în termen a obligațiilor contractuale, precum și 50.000 lei, reprezentând taxa de stat pentru înaintarea cererii de chemare în judecată.

În motivarea hotărârii Judecătoriei Soroca (sediul Floreşti) din 12 iunie 2024, instanța a concluzionat că, luând în consideraţie facturile fiscale şi actul de decontare grâu au fost livrate în termenul prevăzut de contractul de vânzare-cumpărare din 16 iunie 2021, pentru 120585 kg de grâu vânzătorul a încălcat termenul de livrare fapt ce atrage sancţiunea prevăzută la pct. 5.1. din contract, astfel, vânzătorul urmează să achite o penalitate de 39126,14 lei.

La fel, neexecutarea obligaţiei atrage plata penalităţii mixte stipulater la pct. 5.1. din contractul din 04 iunie 2019, adică C.A.P. ”Cenuşa-Agro”, este obligată să achite către S.R.L. ”Arbomax” sine costul a 200 tone de grâu la preţul

negociat de 2,50 lei per 500000 lei, plus 1% pentru fiecare zi de întârziere, adică suma de 4741435 lei 97 bani.

În fond, cu hotărârea menţionată mai sus apelanta nu este de acord și consideră că există motive de casare a acesteia conform prevederilor art. 386 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

1.Circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constate și elucidate pe deplin (lit. a)).

Prima instanţă a omis să examineze şi să discute în detaliu, nefiind reflectate în conținutul hotărârii, aspectele esenţiale ale celor două contracte de vânzare-cumpărare din 2019 şi 2021, astfel neconstatând în mod adecvat faptele relevante şi nu a luat în considerare toate probele prezentate.

Aspecte cu privire la contractul de vânzare-cumpărare din 04.06.2019:

- C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat 200.000 kg de grâu conform contractului;

- Prima livrare: 146 326 kg de grâu la 12 iulie 2019.

- A doua livrare: 53 674 kg de grâu între 16 şi 18 iulie 2019.

- Termenul de livrare era stabilit pentru 15 iulie 2019, dar livrarea cu 3 zile întârziere, la 18 iulie 2019.

- S.R.L. ”Arbomax” a achitat integral plata pentru producţia livrată prin ordinul de plată nr. 6924 din 23.07.2019.

- Conform art. 949 alin. (3) din Codul Civil al RM, S.R.L. ”Arbomax” nu și-a rezervat dreptul de a solicita penalităţi la momentul achitării plăţii.

Aspecte cu privire la copntractul devânzare cumpărare din 16 iulie 2021:

- C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat 510.868 kg de grâu conform contractului:

- Livrare 1: 257 536 kg de grâu între 17 şi 25 iulie 2021.

- Livrare 2: 46 663 kg de grâu la 26 iulie 2021.

- Livrare 3: 86 084 kg de grâu la 27 iulie 2021.

- Livrare 4: 88 534 kg de grâu între 28 şi 29 iulie 2021.

- Livrare 5: 32 051 kg de grâu la 01 august 2021.

- Termenul de livrare era stabilit pentru 31 iulie 2021, dar efectuată în totalitate cu 1 zi întârziere, la 01 august 2021.

S.R.L. ”Arbomax” nu a executat integral obligaţia corelativă de plată pentru producţia agricolă livrată de C.A.P. ”Cenușa-Agro” la 01 august 2021. Conform Actului de verificare a decontărilor reciproce dintre S.R.L. ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro” atașat la materialele cauzei, la data de 31 ianuarie 2022 S.R.L. ”Arbomax” are o datorie față de C.A.P. ”Cenușa=-Agrto” de 683.690,80 lei.

- Astfel, cumpărătorul a primit executarea din partera C.A.P. ”Cenușa-Agro”, neexecutând integral obligaţia sa corelativă de plată a prețului pentru producția agricolă (grâu) livrată de de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în totalitate la data de 01 august 2021 (ultima livrare).

- Reclamantul-intimat S.R.L. ”Arbomax” nu este în drept de a solicita încasarea unei penalităţi sau prejudiciu în conformitate cu pct. 5.1 din Contract, or nu și-a rezervat acest drept prin prisma reglementărilor din art. 949 alin. (3) din Codul Civil al RM.

Prevederile art. 949 alin. (3) din Codul Civil reglementează că, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat acest drept la primirea executării.

Aspecte privind livrarea şi acceptarea grâului:

- Facturile fiscale şi avizele de însoţire a mărfii confirmă livrarea grâului în cantitățile și la datele menţionate:

- Factura fiscală cu Seria EAA nr. 000531275 (12 iulie 2019);

- Factura fiscal cu Seria EAA nr. 000563226 (16-18 iulie 2019);

- Factura fiscală cu Seria IJ nr. 0430997 (25 iulie 2021);

- Factura fiscală cu Seria EAA nr. 006285830 (28 iulie 2021);

- Factura fiscală cu Seria EAA nr. 006285829 (28 iulie 2021);

- Factura fiscală cu Seria EAA nr. 006350308 (02 august 2021);

- Factura fiscală cu Seria EAA nr. 006350309 (02 august 2021).

În speţă, instanţa de apel urmează să reţină cu certitudine, că la negocierea și încheierea contractelor de vânzare-cumpărare, părţile au evaluat anticipat eventualul prejudiciu pe care debitorul va fi obligat să plătească în cazul neexecutării prestaţiei la care s-a îndatorat prin clauza penală exclusivă conform pct. 5.1 al contractelor.

C.A.P. ”Cenușa-Agro” şi-a executat obligația de livrare a producției în cazul ambelor contracte, la 18.07.2019 (200 000 kg de gru) și la 01.08.2021 (510 868 kg de grâu), însă, în cererea de chemare de judecată S.R.L. ”Arbomax” a solicitat încasarea penalităţii, calculând-o din suma totală a datoriei, care deja a fost stinsă, circumstanţă ce denotă odată în plus netemeinicia pretenţiilor nominalizate, deoarece prin prisma normei citate mai sus, reclamanta-intimată nu era în drept să ceară plata penalități, pe motiv că nu şi-a rezervat acest drept la plata efectuată de către pârâtă până la adresarea în instanţă, în primul caz, şi nici nu avea acest drept în al doilea caz, despre acest fapt nu a informat pârâtul la acceptarea livrării, la 23.07.2019, iar acţiunea a fost depusă tocmai la 25.02.2022.

Analiza detaliată a documentelor de livrare, facturilor fiscale şi avizelor de însoțire a mărfii demonstrează că prima instanţă a interpretat greşit probele. Deşi au fost mici întârzieri, acestea nu au fost semnificative şi nu justifică solicitarea de penalităţi retroactive, în absența unei rezerve exprese la momentul plăţii. S.R.L. ”Arbomax” a acceptat livrarea și a efectuat plăți fără a invoca rezerve, iar comportamentul său ulterior de a încheia noi contracte indică acceptarea tacită a executării obligațiilor de către C.A.P. ”Cenușa-Agro”.

Este important de reținut că, prima instanţa nu a luat în considerare Actul de verificare a decontărilor reciproce dintre S.R.L. ”Abomax” şi C.A.P. ”Cenușa – Agro”, anexat la materialele cauzei, care indică faptul că la data de 31 ianuarie 2022, C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu avea nicio datorie faţă de S.R.L. ”Arbomax”. Conform acestui act, S.R.L. ”Arbomax” are o datorie de 683.690,80 lei, sumă indicată la rubrica "credit" pentru S.R.L. ”Arbomax” și la rubrica "debit" pentru C.A.P. ”Cenușa-Agro”. De asemenea, Actul dat confirmă că Contractele de vânzare-cumpărare a producţiei agricole din 04.06.2019 şi 16.07.2019 au fost deja executate din partea C.A.P. ”Cenușa-Agro”, ceea ce exclude posibilitate solicitării de penalități sau alte obligaţii suplimentare de la aceasta. Prin neelucidarea acestor

aspecte și neanalizarea pe deplin a actului în cauză, instanţa nu a constatat toate circumstanţele relevante, fapt ce a influenţat soluţionarea justă a cauzei.

2. Circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanță le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente (lit. b)).

În contextul cauzei, prima instanţă a considerat că anumite circumstanțe esențiale pentru soluţionarea acesteia au fost constatate, însă aceste constatări nu au fost constatate de probe veridice şi suficiente. Astfel, se poate concluziona că:

Neîndeplinirea obligaţiilor de către vânzător. Afirmaţia că vânzătorul nu și-a onorat parţial sau total obligaţiile asumate nu a fost probată în nici un fel. Lipsa probelor adecvate și concludente face ca această afirmaţie să fie nefondată şi nesusţinută din punct de vedere juridic.

Calculul penalităţilor. Nu a fost prezentat niciun calcul al penaliţăţii în sumă de 39.126,14 lei şi nici formula de calcul aferentă. Această lipsă a documentaţiei justificative subminează validitatea revendicării acestei sume.

Penalităţile mixte stipulate în contract. De asemenea, nu a fost prezentat niciun calcul al penalităţii mixte stipulate în pct. 5.1. din contractul din 04 iunie 2019 şi nici formula de calcul pentru suma de 4.741.435,97 lei. Absenţa acestor detalii esenţiale duce la concluzia că revendicarea penalităţilor nu este fundamentată corespunzător.

Aşa-zisul *calcul* prezentat de intimat în cererea de concretizare depusă la 25 aprilie 2024 fost realizat cu nerespectarea ordinii de prezentare a probelor, fapt ce contravine prevederilor art. 119/1 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Contrar art. 118 din Codul de procedură civilă, S.R.L. ”Arbomax” nu a prezentat probe care să ateste faptul că la executare, şi-a rezervat expres dreptul de a cere întârzierea executării obligaţiei de către C.A.P. ”Cenușa-Agro”.

Prin urmare, fară probe veridice şi suficiente pentru a susţine circumstanțele invocate de prima instanţă, concluzia este că afirmaţiile şi revendicările prezentate nu justificate. Drept urmare, orice decizie luată pe baza acestor afirmaţii trebuie reevaluată în lumina necesităţii de a prezenta probe concrete şi documentaţie justificativă adecvată.

3. Concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele cauzei (lit. c)).

Concluziile primei instanţe:

Instanta a stabilit că din cantitatea totală de 510868 kg de grâu prevăzută în contractul de vânzare-cumpărare din 16 iunie 2021, doar 390283 kg au fost livrate la timp, iar pentru întârzierea livrării a 120585 kg, vânzătorul C.A.P. ”Cenușa-Agro” este sancţionat cu o penalitate de 39126,14 lei. În plus, conform contractului din 04 iunie 2019, C.A.P. ”Cenuşa-Agro” trebuie să plătească S.R.L. „Arbomax” suma de 500000 lei pentru 200 tone de grâu și penalităţi de 1% pe zi pentru întârziere, totalizând 4741435,97 lei.

Circumstanţele cauzei:

- Conform art. 949 alin. (3) din Codul Civil, S.R.L. ”Arbomax” nu și-a rezervat dreptul de a solicita penalităţi la momentul achitării plăţii pentru prima livrare;

- C.A.P. ”Cenușa-Agro” a manifestat bună-credinţă în executarea contractului și ulterior prin încheierea unui nou contract cu S.R.L. ”Arbomax”, fară ca S.R.L. ”Arbomax” să invoce neexecutarea obligaţiilor anterioare;

- S.R.L. ”Arbomax” a achitat avansul pentru noul contract fară a folosi mijlocele juridice de apărare în caz de neexecutare a obligaţiei stabilite de legislaţia civilă;

- Obligaţiile de livrare a producţiei au fost executate corespunzător, chiar dacă cu o întârziere mica;

- S.R.L. ”Arbomax” nu şi-a rezervat dreptul de a solicita penalităţi plăţii pentru producţia livrată;

- S.R,.L. ”Arbomax” a acţionat cu rea-credinţă şi în contradicție cu declarațiile și comportamentul său anterior;

- Nu există un prejudiciu real suportat de S.R.L. ”ArbomaX”, iar acțiunEa sa contravine interesului naţional şi bunelor practici comerciale în domeniul agricol.

În contextul dat, apelanta subliniază contradicția între concluziile instanței și circumstanțele cauzei, bazându-se pe principiile bunei credințe și practica părților. Instanța de fond a concluzionat că penalităţile prevăzute în contract trebuie aplicate automat în cazul întârzierilor de livrare, însă această concluzie nu ţine cont de faptul că S.R.L. ”Arbomax” nu şi-a exercitat dreptul de solicita penalităţi la momentul achitării pentru prima livrare, conform art. 949 Cod civil.

Mai mult, C.A.P. ”Cenușa-Agro” a manifestat bună-credinţă prin încheierea uni nou contract cu S.R.L. ”Arbomax”, iar S.R.L. ”Arbomax” nu a invocat neexecutarea obligațiilor anterioare, ci chiar a continuat să colaboreze, achitând avansul pentru noul contract, fără a face uz de mijloacele juridice de apărare. Aceste circumstanţe sugerează că părțile au considerat că neexecutarea obligaţiilor anterioare a fost rezolvată pe cale amiabilă, ceea ce ar trebui să influienţeze aplicarea strictă a penalităţilor.

Această idee evidenţiază faptul că concluziile instanţei nu iau în considerare contextul mai larg al relaţiilor dintre părţi şi comportamentul acestora în executarea contractelor, ceea ce poate conduce la o soluţie inechitabilă şi disproporţionată.

Mai mult, prima instanţă nu a luat în considerare şi nu s-a pronunțat în niciun fel asupra Explicațiilor anexate la cauză de pârâtul-apelant C.A.P. ”Cenușa-Agro”, care acționând în conformitate cu prevederile art. 25, art. 56 alin. (1), art. 131, art. 213 şi art. 214 Cod de procedură civilă, le-a înaintat în scris asupra circmstanțelor cauzei carte au devenit cunoscute urmare a examinării cererii de chemare în judecată și a materialelor dosarului.

Reţine apelanta că, în cazul în care instanţa de judecată se abţine de a explicit în cele mai importante întrebări, fară a acorda părţii care a formulat-o de şti dacă acest mijloc de apărare a tost neglijat sau respins, acest fapt se va art. 6 § 1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Astfel, contrar standardelor procedurale recunoscute, instanţa de fond a soluționat prezenta cauză fără să furnizeze răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns special în hotărâre.

Prin urmare, instanţa de fond a examinat superficial circumstanţele și materialele cauzei dedusă judecării, fapt ce impune casarea hotărârii cu pronunţarea unei noi decizii de respingere a acţiunii.

Respectarea principiului egalităţii armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-şi prezenta cauza într-o situaţie egală în raport cu adversarul său, astfel încât între părţi să se menţină un echilibru corect.

Reţine intimata că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie înţeles de părţile implicate în litigiu şi să răspundă în mod sigur şi expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcţionării justiţiei, adoptată la 8 februarie 1984 de Comitetul Miniştrilor al Consiliului Europei).

4. Normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat (lit. d)).

- Prevederile art. 779 alin. (1) lit. a) şi lit. b) din Codul civil al RM indică obligația C.A.P. ”Cenușa-Agro” de a livra producţia în termen, corelativă obligaţiei S.R.L. ”Arbomax” de a achita preţul si de a accepta executarea obligaţiei.

- Art. 949 alin. (3) din Codul Civil al RM prevede că creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării. S.R.L. ”Arbomax” nu și-a rezervat acest drept la momentul achitării plăţii.

- Art. 14 alin. (2) din Codul civil al RM prevede că nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credinţă. S.R.L. ”Arbomax” a acţionat cu rea-credinţă înaintând prezenta acţiune în judecată.

- Art. 11 alin. (2) din Codul civil al RM indică faptul că comportamentul contrar bunei-credinte şi declaraţiilor anterioare contravine prevederilor legale. S.R.L. ”Arbomax” a încheiat ulterior noi contracte de vânzare-cumpărare cu C.A.P. ”Cwenușa-Agro”, achitând și sume în avans.

- Art. 13 din Codul civil al RM prevede mecanismul abuzului de drept în cazul încălcării bunei-credinţe. S.R.L. ”Arbomax” a solicitat penalităţi contrar bunei-credințe şi în contradicţie cu comportamentul anterior.

De asemenea instanţa de apel urmează să reţină că prima instanţa a încălcat procedura stabilită de Codul de procedură civilă în ceea ce priveşte ordinea de prezentare a probelor și desfăşurarea procesului de judeccată, după cum urmează.

Iată o cronologie simplificată a desfăşurării etapelor procesului de judecată:

**24 februarie 2022: Depunerea acţiunii.*

**30 ianuarie 2024: Şedinţa de pronunţare a hotărârii a fost programată, dar nu a avut loc.*

**07 februarie 2024: Şedinţa a fost amânată, fiind stabilită o nouă data pentru pronunţare.*

**16 februarie 2024: A fost stabilită o nouă şedinţă de pronunţare.*

**08 aprilie 2024: Prima instanţă a reluat ilegal examinarea cauzei.*

Nerespectarea ordinii de prezentare a probelor:

- Conform art. 119/1 alin. (1) Cod de procedură civilă, toate probele trebuiau prezentate în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, sub sancţiunea decăderii. Orice probă depusă ulterior, în afara condiţiilor legale, trebuia restituită de instanţă.

- Reprezentantul reclamntei a depus o cerere de concretizare a pretențiilor la data de 25 aprilie 2024, care include probe noi și calculi referitoare la penalitățile solicvitate. Acste probe r fi trebuit prezentate în termenul stabilit de instanță pentru pegătirea cauzei pentru dezbatrile judiciare și nu după reluarea examinării în fond, ceea ce contravin rt. 119/1 alin. (1) Cod de procedură civilă.

- Or, decăderea este sancţiunea procedurală ce intervine în cazul nerespectării unui termen imperativ (stabilit de instanţă conform art. 186 alin. (1) din Codai de procedură civilă), constând în pierderea exerciţiului dreptului procesual. Astfel, partea adversă - relamantul-intimat nu este în drept să mai prezinte probe la această etapă a judecării cauze în onformitate cu art. 119/1 din

Codul de procedură civilă, iar instanţă, conform art. 204 din Codul de procedură civilă nu era în drept să decidă acceptarea lor.

Încălcarea procedurii de reluare a examinării cauzei în fond:

- Conform art. 235 alin. (2) Cod de procedură civilă, instanţa poate relua examinare a cauzei în fond doar in cazul în care, în timpul sau după încheierea pledoariilor, consideră că trebuie clarificate noi circumstanţe importante pentru soluţionarea cauzei. Aceasta trebuie să dispună reluarea examinării printr-o încheiere protocolară.

- În speţă, instanţa de judecată a fost la etapa de pronunţare a hotărârii, pledoariile fiind deja încheiate. Prin urmare, instanţa ar fi trebuit să procedeze la deliberare şi adoptarea hotărârii conform art. 236 alin. (1) Cod de procedură civilă, nu să reia examinarea cauzei. Această reluare contravine regulilor procedurale stabilite de Codul de procedură civilă.

Astfel, instanţa de fond a încălcat atât ordinea de prezentare a probelor, cât și procedua de desfăşurare a procesului de judecată, ceea ce poate duce la sancţionarea acesteia pentru nerespectarea normelor procedurale, afectând legalitatea şi echitatea procesului.

Statuează apelanta că prima instanţă eronat nu a aplicat cazului cazului legea care trebuia să fie aplicată, în speţă prevederile art. 949 alin. (3) din Codul civil, art. 13, art. 14 alin. (2) din Codul civil.

Conform art. 949 alin. (3) din Codul civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

În conformitate cu normele legale citate, debitorul este obligat să repare prejudiciul creditorului ca urmare a neexecutării obligaţiei pecuniare asumate. Neexecutarea include orice încălcare a obligaţiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Clauza penală reprezintă o stipulaţie (prevedere contractuală), prin comun acord, prin are părțile stabilesc anticipat şi prin apreciere cuantumul despăgubirilor ce vor fi datoate de partea în culpă, în cazul neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare a obligaţiilor asumate.

Or, conform art. 949 alin. (3) din Codul Civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acst drept la primirea executării.

În sensul normei enunţate, este de înţeles că creditorul care a primit executarea nu mai poate cere plata penalităţilor stabilite pentru cazurile de neexecutare, deoarece acestea întemeindu-se pe una şi aceeaşi cauză, reprezintă de fapt echivalentu executării reale a contractului.

Însă, ca excepţie, prevederile citate acordă creditorului, care a primit excutarea obligației, dreptul de a pretinde plata penalităţilor *doar dacă şi-a rezervat acest drept executarea, creditorul ilmirea executării*.

Dacă creditorul primeşte de la debitor executarea unei obligaţii tardive, fără a înainta pretenţii la primirea executării, se prezumă că acestuia nu i-au fost cauzate careva prejudicii. În speţă, intimata S.R.L. ”Arbomax”, contrar art. 118 din Codul de procedură civilă, nu a pezentat probe care să ateste faptul că la executare, şi-a rezervat expres dreptul de a cere plata penalității pentru întârzierea executării obligaţiei de către C.A.P. ”Cenușa-Agro” și, prin urmare, pretenția acesteia cu privire la încasarea penalităţii este neîntemeiată, şi urma a rspinsă integral de instanţa de fond.

De asemenea, instanța e fond nu a aplicat cazului art. 119/1 alin. (1) şi art. 204 Cod de procedură civilă referitor la ordinea de prezentare a probei ce ţine de calcul (prezentat la 25 aprilie 2024).

Totodată, instanţa de fond a apliat o lege care nu trebui plicată, în speţă art. 235 alin. (2) Cod de procedură civilă, reluând ilegal examinarea cauzei are se afla la etapa de pronunţare a hotărârii conform art. 236 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Conform art. 385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial emiţând o nouă hotărâre.

Conform art. 386 alin. (1) lit. a) lit. b) lit. c) şi lit. d) din Codul de proedură civilă, hotărârea primei intanțe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă circumstanțele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost complet constatate şi elucidate, probele veridice și suficiente nu fost luate în considerare,

concluziile sunt contradictorii cu circumstanţele încălcate ori aplicate eronat normele de drept material sau procedural.

Conform art. 387 lit. a) şi lit. b) din Codul de procedură civlă, se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorescă nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată şi a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată./

Aşadar, statuând cu certitudine că, argumentele expuse în prezentul apel sunt întemeiate, iar hotărârea instanţei de fond este ilegală şi neîntemeiată, solicit apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro” admierea apelului, casarea integral a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă integral acțiunea.

VI. Obiecțiile intimatei S.R.L. ”Arbomax” cu referire la cererea de apel formulată de pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro”

7. La 26 noiembrie 2024 intimata S.R.L. ”Arbomax” a depus în instanța de apel o referință la cererea de apel formulată de apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro”, prin care solicită respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, în susținerea acestei poziții invocând următoarele argumente:

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, apelantul a inaintat cerere de apel, invocand prevederile art. 386 lit. a), b) c) și d) CPC.

Sub aspectul argumentelor invocate la lit.a) art.386 CPC, intimata apreciază ca argumentul de baza al apelantului se refera la faptul ca nu au fost analizate minutios livrarile efectuate de catre C.A.P. ,,Cenușa-Agro" in calitate de ,,Vinzator".

Nu rezista criticii acest argument intrucât in cadrul judecarii cauzei au fost analizate livrarile efectuate de catre apelant dupa cum urmeaza:

- La 16.07.2019, C.A.P. ”Cenușa-Agro”" a livrat catre S.R.L. ”Arbomax” 146 326 kg de griu in valoare totala de 365815 lei, fapt confirmat prin Factura Fiscala Seria EAA000531275 din 16.07.2019, livrarea din 16.07.2019 fiind în afara contractului din 04 iunie 2019 și are la baza o alta intelegere intre parti, la fel ca și livrarea din 22.07.2019, care au fost achitate prin Ordinul de plata nr.6924 din 23.07.2019 în sumă de 563000 lei, Ordin care in destinatia Platii

contine anume referinta la aceste doua facturi și nu face trimitere la contractul dintre parti din 04 iunie 2019.

- La 16 iunie 2021 intre S.R.L. ”Arbomax”, in calitate de ”Cumparator" și C.A.P. ”Cenușa-Agro”, in calitate de ”Vânzător" a fost incheiat un alt Contractul de vânzare-cumpărare a 500 tone de grâu, la un preț de 3 100 lei per tonă, ceea ce constituie 155 000 lei. Potrivit pct. 1.1 al contractului termenul de livrare al mărfii constituie intervalul 16.07.2021-30.07.2021.

- Astfel, ca doar trei dintre cele 5 livrari au fost efectuate de catre Vânzător in termenul stabilit de contract: livrarea din 25.07.2021 - factura fiscală seria IJ0430997; din 28.07.2021 - factura fiscală seria EAA006285830 și livrarea din 28.07.2021 - factura fiscală seria EAA00625829.

- Celelalte livrari din 02.08.2021: facturile fiscale seria EAA006350309 și EAA006350308 au fost efectuate cu incalcarea termenului stabilit la pct. 1.1. din Contract.

- Pentru contractul din 04 iunie 2019 în privința a 200 de tone de grau. Vânzătorul însă nu și-a onorat obligațiile și nu a remis Cumpărătorului marfa in termenul statuat de contract adică data de 15.07.2019.

- Astfel, pentru neexecutarea obligațiilor asumate atrage sancțiunea penalității mixte stipulate la pct. 5.1 din Contracte. Respectiv C.A.P. ”Cenușa-Agro” urmand sa achite catre S.R.L. ”Arbomax” sine costul a 200 tone de grâu la prețul negociat de 2,50 lei per kg (TVA inclusiv) ceea ce constituie 500 mii lei, plus 1% pentru fiecare zi de intârziere, ceea ce presupune o suma finala de 4 780 561 in baza primului contract o sumă de 39 126 lei 14 bani, penalitate calculata in baza celui de al doilea contract.

- Respectiv este lipsit de suport probator faptul invocat de catre apelant.

Un alt aspect, invocat de catre apelant, îl reprezinta aplicarea prevederilor art. 949 alin. (3) Cod civil, sub aspectul rezervării dreptului de a cere plata penalitatii la momentul primirii prestației.

Sub acest aspect, invocă intimata faptul ca pe de o parte suntem in contradicția dintre normele alin. (1) și (3) al articolului invocat supra, alin. (3)

referindu-se la faptul ca urmeaza a fl rezervat acest drept, dar cînd nu este stipulat expres.

Pe de alta parte, acest drept nu se coreleaza cu stipulația art. 950 Cod civil, aflându-ne pe tarâmul unei clauze penale mixte și nu este cazul pretinderii unor alte despăgubiri.

Și nu în ultimul rând la caz exista o neexecutare a contractului în privința celor 210 tone de grâu și o neexecutare esențială in privința celor 138 tone de grâu, fapt care face inaplicabile auspiciile art. 949 alin. (3) Cod civil.

Ce ține de argumentele invocate prin prisma prevederilor art. 386 lit. b) Cod de procedură civilă, sub aspectul neonorarii obligațiilor - aceasta reiese din facturile fiscale.

Iar cu referire la lipsa calculului, acest argument este neîntemeiat, or, formula de calcul a penalității reiese din pct. 3.5 al Contractului „Vânzătorul este obligat să livreze cumpăratorului cantitatea de 200 000 de tone de grâu. În cazul in care nu va livra marfa, Vânzatorul este obligat sa compenseze Cumpărătorului % în cuantum care se determină prin înmulțirea sumei recepționate pentru marflă (la caz 150 000 lei - adică suma totală recepționata la 06 iunie 2019) cu lunile complete trecute din momentul recepționării plății înmulțit cu un coeficient de 1,5 pentru fiecare lună de întârziere."

Totodata, potrivit pct. 5.1 din același Contract „Pentru intârzierea livrării în termen a mărfii (termenul de livrare fiind conform pct. 1.1 din Contract data de 15.07.2019) Vânzătorul achită cumpărătorului o penalitate în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere din suma mărfii care nu a fost livrata Cumpărătorului în termen. În cazul în care Cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii (copia Ordinului de plata din 06 iunie 2019 se anexează), cum este in situația dată, iar Vânzătorul nu și-a onorat partial sau total obligațiile asumate, atunci Vânzatorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată pâna la momentul executării obligațiilor asumate prin contract. Atrage atenția intimata asupra faptului ca pct. 5.1 reglementează în mod exclusiv răspunderea Vânzătorului pentru întârziere.

Astfel, conform pct. 4.1 din Contractul dintre S.R.L. ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro” din 04 iunie 2019, Cumpărătorul a achitat pretul mărfii în avans, (150 000 lei), fapt confirmat prin Ordinul de plată nr. 6779 din 06 iunie 2019 anexat anterior. Vânzătorul însa nu și-a onorat obligațiile și nu a remis Cumpărătorului marfa în termenul statuat de contract adica data de 15.07.2019.

Potrivit pct. 5.1 din Contract ,,Pentru încălcarea prevederilor Contractului, partea vinovată recuperează în întreg volum părții care a avut pierderi, toate daunele, inclusiv venitul ratat prevăzut de legislația Republicii Moldova” și anume:

- Pentru încălcarea termenului de livrare a mărfii Vânzătorul plătește o penalitate în mărime de 0,1 % din valoarea producției care nu a fost livrată în termen Cumpărătorului pentru fiecare zi de intârziere .... ". ”În cazul în care Cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația data, iar Vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci Vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată pâna la momentul executării obligațiilor asumate prin contract."

Atrage atenția intimata că, clauza penală prevazută la pct. 5.1 prevede in mod expres și cert doar cazurile de incălcare a termenelor de livrare de catre Vânzator, sintagma ”și anume" denota anume limitarea răspunderii Cumpărătorului.

Reieșind din facturile fiscale și Actul de decontare doar 390283 kg de grâu au fost livrate in termenul prevăzut de contract, pentru 120 585 kg de grâu Vânzătorul a incalcat termenul de livrare fapt care atrage pentru el sancțiunea prevăzută la pct. 5.1 acesta fiind în întârziere cu 4 de zile.

În aceste condiții reieișind din prețul stabilit pentru un kg de grâu la momentul incheierii contractului de 3,10 lei înmulțit la cantitatea de grâu livrata peste termenul stabilit - 120 585 kg, rezultă ca în condițiile pct. 5.1 din Contract, Vânzătorul trebuie sa achite o penalitate de 39 126 lei 14 bani. Respectiv, calculul nu a fost contestat de catre apelant și nici acțiune reconvențională nu a fost înaintată pentru a contesta prevederile asumate.

Un alt temei invocat de apelant sunt concluziile contradictorii ce ar fi fost efectuate de catre instanta aferent clauzei penale prevazute la pct. 5.1. din Contractele de vânzare-cumpărare și pct. 3.1. în coraport cu art. 949 alin. (3) Cod civil, or, dupa cum s-a explicat anterior norma invocată nu este aplicabila cauzei.

Un ultim aspect invocat de catre apelant (art. 386 lit.d) Cod de procedură civilă - încălcarea legii materiale și procesuale).

Referitor la incalcarea legii materiale, itimata a combătut argumentul referitor la faptul ca urma a fi rezervat dreptul de a încasa penalitați.

Sub aspectul legii procesuale se invoca încălcarea prevederilor art. 235 și art. 236 din Cod de procedură civilă, în acest sens fiind invocat și prevederile art. 118 alin. (1) și art. 119/1 Cod de procedură civilă, în mod eronat însă se indică de catre apelant - prezentarea probelor noi, or, instanta a concretizat doar suma care se solicită de catre S.R.L. ”Arbomax”, tinând cont de indicarea eronată a unei sume mai mari decât cea solicitată, respectiv doar s-a concretizat aspectul dat prin diminuarea sumei de la 47 de milioane la 4 milioane, nefiind prezentate probe noi sau încalcată ordinea de prezentare a probelor.

O altă circumstantă invocata ca ffiind lipsa pretentiilor prejudiciare.

La 28.01.2022 de catre apelant a fost înaintată o Somatie de plata în adresa reclamantului în suma de 683 690 lei, 80 bani, sumă care ar surveni din Contractul de vânzare-cumpărare din 16 iunie 2021.

În Răspunsul la somația de plata reclamantul a invocat sumele solicitate în baza prezentei cereri de chemare în judecata și a oferit pârâtului termen pentru a le achita, respectiv consideră intimata S.R.L. ”Arbomax” că procedura prealabilă stabilită la pct.7.1 din ambele contracte este respectată la înaintarea cererii de chemare în judecată.

Reișind din circumstanțele expuse, solicită intimata S.R.L. ”Arbomax” respingerea cererii de apel, ca fiind neîntemeiată.

VI. Poziția participanților în ședința instanței de apel:

8. Reprezentanții apelantei C.A.P. ”Cenușa-Agro”, Bruma Victor și CENUȘA Ana, în ședința instanței de apel au susținut apelul și au pledat pentru admiterea acestuia, reiterând temeiurile de fapt și de drept expuse în cererea de apel.

9. În cadrul instanței de apel, reprezentantul intimatei S.R.L. ”Arbomax”, avocatul Rusu Srghei, a pledat pentru respingerea apelului ca nefondat și menținerea hotărârii instanței de fond din 12 iunie 2024, reiterând argumentele din referința la cererea de apel.

VII. Aprecierea instanţei de apel:

10. Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces, a materialelor din dosar și a normelor legale aplicabile speței, instanța de apel consideră că apelul declarat C.A.P. ”Cenușa-Agro” este întemeiat și pasibil de admitere, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea uni noi hotărâri de respingere a acțiuni, din următoarele motive.

11. În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod procedură civilă, *termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.*

12. Completul Colegiului civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 12 iunie 2024 (fila dosarului 72), iar cererea de apel preliminar a fost depusă de pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” la 14 iunie 2024 (fila dosarului 47). Prin urmare, apelul este declarat cu respectarea termenului legal stipulat la art. 362 Cod procedură civilă.

13. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, *instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importantă pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele*

prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor din apel. Instanța nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

14. În corespundere cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.*

15. În baza art. 121 din Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.*

16. Potrivit art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

17. Norma cuprinsă la art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanța pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.*

18. Iar art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse*

toate circumstanţele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

19. Din conținutul normelor citate *supra*, completul Colegiului civil reține că, sarcina instanței de apel derivă din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, și constă în verificarea temeiniciei și legalității hotărârii primei instanțe din 15 niembrie 2024, prin prisma circumstanțelor de fapt și de drept reținute ca fiind contatate, a concluziilor enunțate în de către instanța de fond în sensul respingerii pretențiilor din acțiune, precum și prin prisma motivelor invocate în cererea de apel și a obiecțiilor intimatei

20. Completul Colegiului Civil relevă de asemenea că, potrivit regulilor unui proces echitabil, instanța de apel are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani c.Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

21. Sursele de Soft Low - Avizul nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, stabilește că o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

22. În aceeași ordine de idei, instanța de apel menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de aşi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare şi dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

23. Verificând în ordine de apel hotărârea primei instanțe din 12 iunie 2024 prin prisma dezideratelor enuțate *supra*, completul Colegiului civil consideră că,

prima instanță nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei; concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei; normele de drept material și procedural au fost încălcate și/sau aplicate eronat, or, instanța de fond a interpretat eronat și nu a aplicat legea materială și procedural care urma fi aplicată la emiterea hotărârii, adoptând drept urmare o soluție greșită. În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1), lit. c) coroborat cu art. 386 alin. (1), lit. a), b), c), d) și art. 387 lit. a), c) Cod de procedură civilă, aceste încălcări constituie temei de admitere a apelului declarat, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, privind respingerea acțiunii înaintate de S.R.L. ”Arbomax”, ca fiind neîntemeiată.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

24. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO).

Articol 6, paragraf (1), în partea relevantă prezentei spețe prevede că:

(1) Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil (...)

Codul civil al Republicii Modova:

25. Conform art. 9 alin. (1) Cod civil,

(1) Drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile.

(2) Drepturile şi obligaţiile civile apar:
a) din contracte şi din alte acte juridice; (...)

26. Potrivit art. 10 alin. (1) Cod civil, *persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi*

execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară.

27. Conform art. 11 Cod civil, *(1) Buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic. (2) În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.*

28. Art. 13 Cod civil stipulează că, *(1) Niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept). (2) În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținînd cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.*

29. Potrivit art. 14 Cod civil, (1) *Nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârşit-o sau la care a participat. (2) Nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.*

30. În conformitate cu art. 774 alin. (1) Cod civil, *în virtutea raportului obligaţional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute. Prestaţia poate consta în a da, a face sau a nu face.*

31. Potrivit art. 776 Cod civil, *Obligaţiile se nasc din contract, inclusiv orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii*.

32. Conform art. 858 alin. (l) Cod civil,

(1) Temeiul executării rezidă în existenţa unei obligaţii.

(2) Obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

33. Conform art. 934 Cod civil,

(1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată.

(2) Despăgubirile trebuie să acopere doar prejudiciul suferit de creditor care este consecința directă și necesară a neexecutării.

(3) Prejudiciul reparat prin despăgubiri cuprinde şi prejudiciul viitor care, în mod rezonabil, s-ar fi produs.

(4) Prejudiciul cuprinde prejudiciul patrimonial şi nepatrimonial (moral).

(5) Debitorul răspunde pentru fapta reprezentantului său şi a persoanelor cărora le-a încredințat executarea obligației în aceeaşi măsură ca pentru propria faptă.

În conformitate cu art. 936 Cod civil, (1) Despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cît este posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă obligația s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate şi reducerea valorii bunului) şi profitul ratat de creditor.

(2) Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

34. Potrivit art. 947 Cod civil. Dispoziţii generale cu privire la clauza penală,-

(1) Clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate).

(2) Prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă.

(3) Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligaţiei garantate prin clauza penală sau a părţii neexecutate, inclusiv sub forma unei dobînzi de întîrziere.

(4) Părţile pot conveni asupra unei penalităţi mai mari decît prejudiciul.

(5) Debitorul nu este obligat să plătească penalitate în cazul în care neexecutarea obligației este justificată.

(6) Nulitatea obligației atrage nulitatea clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage nulitatea obligației.

35. Potrivit art. 948 Cod civil. Forma clauzei penale,-

Clauza penală este întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic căruia i se aplică clauza. În celelalte cazuri, clauza penală este întocmită în scris, sub sancţiunea nulităţii absolute.

36. Conform art. 949 Cod civil. Dreptul de a pretinde alte despăgubiri,-

(1) Dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii. Nu se poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestaţiei şi nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligaţiei.

(2) Creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

(3) În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

37. Potrivit art. 950 Cod civil. Clauza penală în cazul obligaţiei indivizibile,-

În cazul în care, prin clauză penală, este garantată o obligaţie indivizibilă şi neexecutarea acesteia se datorează vinovăţiei unui debitor, penalitatea poate fi cerută fie integral de la debitorul vinovat, fie de la fiecare codebitor pentru partea acestuia. În ultimul caz, fiecare codebitor are dreptul de acţiune împotriva celui care a făcut să curgă penalitatea.

38. Potrivit art. 1108 alin. (1) Cod civil, *prin contractul de vînzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părţi (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul şi să plătească preţul convenit.*

Codul de procedură civilă al Republicii Moldova:

39. În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au*

importantă pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

40. Potrivit art. 121 din Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească reține spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.*

41. Potrivit art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, *Faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.*

42. Conform art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, *instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

43. Potrivit art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanța pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.*

44. Art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedința de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.*

45. Potrivit art. 385 alin. (1), lit. lit. c) Cod de procedură civilă, *instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărâre;*

46. Conform art. 386 Cod de procedură civilă,

(1) Hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

47. Potrivit art. 387 Cod de procedură civilă, *se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească:*

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

c) a interpretat eronat legea;

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ; LIMITELE EXAMINĂRII PREZENTEI CAUZE ÎN APEL

48. Prin hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul Florești) din 12 iunie 2024 (fila dosarului 134; 140-146), a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. ”Arbomax” în contradictoriu cu C.A.P. ”Cenușa-Agro”, privind achitarea penalității pentru neexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, după cum urmează:

S-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producție „Cenușa – Agro” cu sediul în r-nul Florești, s. Cenușa, IDNO 1004607000714 în beneficiul lui „ARBOMAX” Societate cu Răspundere Limitată, cu sediul în mun. Chișinău, str. D. Râşcanu, nr.1B, of.14, adresa juridică mun. Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu

Bodoni, 22/5, IDNO 1002600013698, a sumei de 4780561 (patru milioane şapte sute optzeci mii cinci sute şaizeci şi unu) lei, 14 bani, cu titlu de penalitate pentru neonorarea obligaţiilor asumate în baza contractului de vânzare cumpărare din 04 iunie 2019 şi 16 iulie 2021.

S-a încasat de la Cooperativa Agricolă de Producţie „Cenuşa – Agro" cu sediul în r-nul Floreşti, s. Cenuşa, IDNO 1004607000714 în beneficiul lui „ARBOMAX" Societate cu Răspundere Limitată, cu sediul în mun. Chişinău, str. D. Râşcanu, nr.1B, of.14, adresa juridică mun. Chişinău, str. Mitropolit Bănulescu Bodoni, 22/5, IDNO 1002600013698 taxa de stat pentru înaintarea cererii de chemare în judecată în mărime de 50000 (cincizeci mii cinci) lei.

49. În primul rând, sub aspect general, instanța de apel notează că, hotărârea primei instanțe este defectuoasă, or, reieșind din conținutul argumentării sumare și incomplete a instanței din partea descriptivă a acesteia (a se vedea pct. 4 *supra*), hotărârea se prezintă a fi una superficială și nemotivată suficient, contrară rigorilor stabilite în acest sens de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, de art. 6 paragraf (1) CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) relativă la această normă convențională.

50. Instanța de apel relevă că, art. 130 Cod de procedură civilă al Republicii Moldova reglementează expres că:

*(1) Instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, **bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege**.*

(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor.

***(3) Fiecare probă se apreciază** de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.*

*(4) Ca rezultat al aprecierii probelor, **instanţa judecătorească este obligată să reflecte în hotărîre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe şi respingerea altor probe, precum şi argumentarea preferinţei unor probe faţă de altele.***

(5) Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanţa constată prin cercetare şi comparare cu alte probe că datele pe care le conţine corespund realităţii.

51. Însă prima instanță nu a respectat aceste rigori procedurale. Or, în motivarea soluției de admitere a acțiunii, instanța de fond a preluat versiunea prezentată de reclamanta (intimata) S.R.L. ”Arbomax”, inclusiv circumtanțele de fapt și de drept așa cum au fost acestea prezentate de către S.R.L. ”Arbomax”.

52. Instanța de fond însă la motivarea hotărârii, implicit a soluției pe cauză, nu a analizat și dat apreciere circumstanțelor de fapt și de drept, precum și argumentelor invocate în apărarea sa de către pârâta (apelanta) C.A.P. ”Cenușa-Agro” în referința depusă la 22 aprilie 2022 asupra cererii de chemare în judecată (fila dosarului 45-51), precum și în explicațiile scrise prezentate instanței de fond la 24 februarie 2023 în conformitate cu prevederile art. 56 din Codul de pocedură civilă (fila dosarului 82-87).

53. Nu s-a pronunțat deloc prima instanță la adoptarea hotărârii din 12 iunie 2024 nici asupra probelor/încrisurilor anexate de pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” întru confirmarea poziției sale de apărare, la referința și explicațiile scrise menționate mai sus (a se vedea fila dosarului 52-59 și fila dosarului 88-95).

54. În special, prima instanță nu s-a pronunțat deloc asupra argumentului de bază al pârâtei C.A.P. ”Cenușa-Agro” că pretențiile reclamantei S.R.L. ”Arbomax” privind încasarea penalității contractuale, în conformitate cu prevederile contractelor de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și 16 iulie 2021, sunt neîntemeiate și urmează fi respinse, pe motiv că, S.R.L. ”Arbomax” la primirea executării obligațiilor C.A.P. ”Cenușa-Agro” ce rezultă din aceste contracte, nu și-a rezervat dreptul a cere plata penalității contractuale. Iar norma legală de la art. 349 alin. (3) Cod civil prevede expres că, *În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.*

55. Instanța de apel ține să evidențieze în acest context faptul că, deși prin hotărârea din 12 iunie2024 s-a dispus admiterea acțiunii și încasarea de la pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” **a sumei de 4.780.561,14 (patru milioane șapte sute**

optzeci mii cinci sute șaizeci și unu,14) lei cu titlu de penalitate, prima instanță în genere nu și-a motivat hotărârea prin prisma normelor legale speciale ce reglementează instituția juridico-civilă ”*Clauza penală*”, prevăzute de articolele 947-950 Cod civil, limitându-se în a indica doar la general și în abstract în partea descriptivă a hotărârii textul unei norme generale ”*Dreptul la despăgubiri*” prevăzute de art. 934 Cod civil, care reglementează *instituția reparării prejudiciului patrimonial și nepatrimonial (moral)* cauzat în rezultatul neexecutării obligațiilor civile, normă cuprinsă în Capitolul V, secțiunea a 7-a din Cartea a III-a a Codului civil, pe când normele ce reglementează instituția ”*Clauza penală*” se conțin în secțunea 1-a din Capitolul VI ”Mijloacele de garantare a executării obligaților”, Cartea a III-a a Codului civil.

56. Nu s-a pronunțat deloc prima instanță la emiterea hotărârii din 12 iunie 2024 nici asupra argumentelor și probelor prezentate de pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” cu referire aceea că, alegațiile S.R.L. ”Arbomax” din cererea de chemare în judecată privind încasarea penalității, cu referire la pretinsa neexecutare esențială de către pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” a obligațiilor sale contractuale ce rezultă din contractele de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019, sunt combătute prin însăși faptul că, la 16 iulie 2021 părțile nominalizate au încheiat un alt contract de vânzare-cumpărare, în baza căruia C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat în perioada 25 iulie 2021 – 01 august 2021 către S.R.L. ”Arbomax” grâu în cantitate totală de 500 000 kg. S.R.L. ”Arbomax” a primit cantitatea menționată de grâu, fără de careva rezerve, urmând să achite prețul acestei producții, iar la situația din 21 august 2021 ultima avea o datorie față e C.A.P. ”Cenușa-Agro” de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei.

57. Nu s-a pronunțat prima instanță nici asupra argumentelor pârâtei C.A.P. ”Cenușa-Agro” că, potrivit Actului de verificare a decontărilor reciproce dintre S.R.L. ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro”, subsemnat de administratorul și contabilul-șef ai S.R.L. ”Arbomax” (anexat la dosarul cauzei, fila 11), **la situația din 31 ianuarie 2022** C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu avea nicio datorie față de S.R.L. ”Arbomax”, dimpotrivă S.R.L. ”Arbomax” avea reflectată în contabilitatea sa datoria față de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în sumă de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021.

58. Nu s-a pronunțat prima instanță la emiterea hotărârii din 12 iunie 2024 nici asupra argumentelor și probelor prezentate de pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” cu referire faptul că, S.R.L. ”Abomax” a invocat pentru prima dată pretenția privind achitarea penalității în baza contractelor de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și 16 iulie 2021 în scrisoarea din 04 februarie 2022 ca răspuns la somația de plată a C.A.P. ”Cenușa-Agro” din 28 ianuarie 2022 privind achitarea datoriei în mărime de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021, precum și a notificării depuse la 28 ianuarie 2022 de C.A.P. ”Cenușa-Agro” la Serviciul Fiscal de Stat în temeiul art. 20 alin. (2) lit. c) al Legii insolvabilității nr. 149/2012, privind intenția de a depune cerere introductivă în instanța de insolvabilitate, în privința debitorului S.R.L. ”Arbomax” (a se vedea fila dosarului 18-19; 20; 21-25).

59. În obiecțiile sale înaintate în fața instanței de fond, pârâta (apelanta) C.A.P. ”Cenușa-Agro” a invocat că reclamanta S.R.L. ”Arbomax” nu a prezentat niciun calcul al penalităților, inclusiv a penalităţii în sumă de 39.126,14 lei pretinse conform contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021 şi nici formula de calcul aferentă. Totodată, pârâta a invocat că această lipsă a documentaţiei justificative subminează validitatea revendicării acestei sume. Însă instanța de fond nu s-a pronunțat deloc nici aspra acestor argumente.

60. Astfel, deși prin hotărârea din 12 iunie 2024 a dispus încasarea sumei de 4. 741.435 (patru milioane șapte sute patruzeci și una mii patru sute treizeci și cinci,00) lei cu titlu de penalitate în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și a sumei de 39.126 (treizeci și nouă mii una sută douăzeci și șase) lei și 14 bani, cu titlu de penalitate în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iuilie 2021, **iar în total 4 milioane 780 mii 560 lei și 86 bani**, în hotărârea adoptată, prima instanță nu a făcut referire la niciun calcul al penalității, adică cum anume au fost calculate sumele menționate (descifrarea acestora).

61. De asemenea, în contextul argumentelor menționate mai sus, pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” a înaintat în fața primei instanțe și argumentul că, S.R.L. ”Arbomax” a înaintat cererea de chemare în judecată, privind încasarea pretinsei

penalități, cu rea-credință, această acțiune constituind un abuz de drept, ceea ce este contrar prevederilor articolelor 10-14 Cod civil. Însă prin hotărârea primei instanțe, pârâta nu primit răspuns nici la acest argument.

62. Având în vedere erorile/omisiunile primei instanțe descrise în pct. 51-61 *supra*, instanța de apel constată că, hotărârea din 12 iunie 2024 contavine și prevederilor art. 239 Cod de procedură civilă, care reglementează că, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importantă la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.*

63. Totodată, instanța de apel menționează că, în hotărârea în cauza Hiro Balani c. Spaniei din 09 decembrie 1994, CtEDO a statuat, *dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraf 1 CEDO, prezumă dreptul la o hotărâre judecătorească motivată. Instanţele naţionale sunt obligate să-şi motiveze soluţiile şi concluziile, să furnizeze răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanţa de judecată se abţine de a da un răspuns special şi explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părţii care a formulat-o posibilitatea de a şti dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 paragraf 1 CEDO.*

64. De asemenea, CtEDO a reiterat în constatările sale în cauza Suominen c. Finlandei (paragraful 37) că: „*… rolul unei decizii motivate este să demonstreze părţilor că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părţii posibilitatea de a o contesta, precum şi posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanţă de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiţiei*”.

65. ”*Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanţei, dar de asemenea obligaţia corespunzătoare a instanţei de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au*

fost acceptate sau respinse.” (a se vedea Hotărârea în cauza Fomin c. Moldovei din 11 octombrie 2011, paragraf 31).

66. Însă după cum rezultă din conținutul hotărârii instanței de fond din 12 iunie 2024, pârâta C.A.P. ”Cenușa-Agro” ”*nu a fost auzită*” de instanța de prim nivel, fiind astfel în imposibilitate să înțeleagă din care raționamente/motive argumentele și probele prezentate de ea au fost neglijate sau respinse.

67. Prin urmare, având în vedere că examinarea cauzei în ordine de apel este o continuare a examinării fondului acesteia (art. 373 Cod de procedură civilă), instanța de apel este obligată să repare la adoptarea prezentei decizii omisiunile/erorile descrise mai sus.

CIRCUMSTANȚELE DE FAPT IMPORTANTE PENTRU SOLUȚIONAREA CAUZEI ȘI APRECIERA ACESTORA PRIN PRISMA NORMELOR DE DREPT MATERIAL ȘI PROCEDURAL APLICABILE SPEȚEI

i)Cu referire la pretenția din cererea de chemare în judecată, privind încasarea penalității în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019, în sumă de 4.741.435 (patru milioane șapte sute patruzeci și unu mii patru sute treizeci și cinci) lei

68. Potrivit materialelor cauzei instanța de apel reține că, la 04 iunie 2019, între S.R.L. ”Cenușa-Agro”, în calitate de *vânzător*, și S.R.L. ”Arbomax”, în calitate de *cumpărător*, a fost încheiat un contractul de vânzare-cumpărare în sensul prevăzut la art. 1108 Cod civil (a se vedea pct. 38 *supra*), prin care, C.A.P. ”Cenuța-Agro” vinde, iar S.R.L.”Arbomax” procură 200 tone de grâu la un preț prealabil, fiind stabilit termenul de livrare a grâului de către vânzător către cumpărător, până la 15 iulie 2019 (fila dosarului 8).

69. Conform pct. 3.5 al contractului sus-menționat, părțile au convenit că, ”vânzătorul este obligat să livreze cumpărătorului cantitatea de 200 000 de tone de grâu. În cazul în care nu va livra marfa, vânzătorul este obligat să compenseze

Cumpărătorului % în cuantum care se determină prin înmulțirea sumei recepționate pentru marfă cu lunile complete trecute din momentul recepționării plăti și înmulțit cu un coeficient de 1,5 pentru fiecare lună de întârziere.”

70. Totodată, potrivit pct. 5.1 din același contract. Părțile au mai convenit că, ”Pentru întârzierea livrării în termen a mărfii vânzătorul achită cumpărătorului o penalitate în mărime de 0.1% pentru fiecare zi de întârziere din suma mărfii care nu a fost livrată, cumpărătorului în termen. În cazul în care Cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, iar vânzătorul nu și-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante și o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract. Pct.5.1 reglementează în mod exclusiv răspunderea Vânzătorului pentru întârziere.

71. În continuare, conform prevederilor pct. 4.1 din contractul dat, cumpărătorul S.R.L. ”Arbomax” a achitat în avans către vânzătorul C.A.P. ”Cenușa-Agro” pentru o parte din prețul mărfii, în sumă de 150.000 (una sută cincizeci mii,00) lei, fapt ce se confirmă prin ordinul de plată nr. 6779 din 06 iunie 2019 (fila dosarului 10).

72. La rândul său, vânzătorul C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat cumpărătorului S.R.L. ”Arbomax” 200.000 kg de grâu conform contractului, după cum urmează: prima livrare: 146 326 kg de grâu la 12 iulie 2019 și doua livrare - 53 674 kg de grâu între 16 şi 18 iulie 2019. Astfel, termenul de livrare era stabilit pentru 15 iulie 2019, dar livrarea a avut loc cu 3 zile întârziere, la 18 iulie 2019.

73. Faptul livrării de către C.A.P. ”Cenușa-Agro” către S.R.L. ”Arbomax” până la data de 18 iulie 2019 a cantități de 200.000 tone de grâu, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019, precum și primirea totală a executării de către S.R.L. ”Arbomax” în baza acestui act juridic, se confirm prin următoarele probe: Factura fiscală Seria EAA nr. 00053275 (fila dosarului 12) emisă in baza Avizelor de insofire a mărfii Seria OJ nr. 050222 – OJ nr. 050229 din 12 iulie 2019 (fila dosarului 90) în cantitate de 146 326 kg de grâu și prin Factura fiscală nr. 000563226 (fila dosarului 54) emisă pe 22 iulie 2019 în baza

Avizelor de insoțire a mărfii Seria OJ пr. 050238 și Seria OJ nr. 050239 diп 16 - 18 iulie 2019 în cantitate de 53 674 kg (fila dosarului 52, 53 și fila dosarului 90).

74. Așadar, 146326 kg de grâu (livrare pe 12 iulie 2019) + 53 674 kg de grâu (a doua livrare pe 16-18 iulie 2019) = 200 000 kg de grâu (totalul livrat). Termeпul de livrare a producției de 200 000 de kg a fost stabilit pentru data de 15 iulie 2019 coпform pct. 1.1 din Contractul de vânzare-cumpărare, ultima livrare fiind executată la data de 18 iulie 2019, adică cu 3 zile întârziere, peste termenul stabilit în contract.

75. S.R.L. ”Arbomax” a primit la 18 iulie 2019 executarea de la C.A.P. ”Cenușa-Agro” în baza contractului din 04 iunie 2019 și nu formulat nicio rezervă/obiecție.

76. Ba mai mult, S.R.L. ”Arbomax” prin ordinul de plată nr. 6924 **din 23 iulie 2019** a achitat C.A.P. ”Cenușa-Agro” fără nicio rezervă prețul total al cantității de 200 000 kg de grău livrate în baza contractului sus-menționat.

78. În acest context, instanța de apel relevă că, potrivit facturilor fiscale memționate în pct. 73 *supra*, prețul unui kilogram de grâu de toamnă a constituit 2,5 lei, inclusiv TVA. Astfel, înmulțind 200 000 kg de grâu cu 2,5 lei/kg, constatăm că prețul total al contractului din 04 iunie 2019 a constituit suma de 500.000 (cinci sute mi,00) lei. Având în vedere că, prin ordinul de plată nr. 6779 din 06 iunie 2019 S.R.L. ”Arbomax” a achitat cu titlu de avans suma de 150.000 (una sută cincizeci mii,00) lei, ulterior, după primirea executării (primirea producției livrate fără de rezerve), S.R.L. ”Arbomax” a mai achitat C.A.P. ”Cenușa-Agro” prin ordinul de plată nr. 6924 din 23 iulie 2019 a C.A.P. ”Cenușa-Agro” restul părții din prețul mărfii de 350.000 (trei sute cincizeci mii,00) lei (pct. 76 *supra*).

79. Instanța de apel notează că, suma totală achitată de S.R.L. ”Arbomax” către C.A.P. ”Cenușa-Agro” prin ordinul de plată nr. 6924 din 23 iulie 2019 este de 563.043,50 lei, adică cu 213.043,50 lei mai mult decât prețul mărfii conform contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019, din motiv că C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat un surplus de grâu în cantitate de 85 200 kg.

80. La examinarea cauzei în prima instanță, precum și în instanța de apel (a se vedea alegațiile din referința la apelul declarat de C.A.P. ”Cenușa-Agro”, pct. 7 *supra*), reclamanta (intimata) S.R.L. ”Arbomax” a invocat faptul că, C.A.P. ”Cenușa-Agro” a livrat în adresa sa în baza contactului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 doar cantitatea de 146 326 kg de grâu, în valoare totală de 365.815 (trei sute șaizeci și cinci lei opt sute cincisprezece) lei, în baza facturii fiscale Seria EAA000531275 din 16 iulie 2019, iar cantitatea de grâu livrată în perioada 16 – 22 iulie 2019 în baza facturii fiscale Seria, Nr. EAA00563226 din 22 iulie 2019, achitată de asemenea prin ordinul de plată nr. 6924 din 23 iulie 2019 ”*este în afara contractului din 04 iunie 2019 şi are la bază o altă înțelegere între părți.*”

81. Astfel, în acest context, reclamanta (apelanta) S.R.L. ”Arbomax” a mai invocat că din cantitatea de 200 000 kg de grâu convenită prin contractul din 04 iunie 2019, C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu a livrat către S.R.L. ”Arbomax” cantitatea de 53 674 kg de grâu, în sumă de 134 185 lei (200 000 kg – 146 326 kg = 53 674 kg x 2,5 lei/kg = 134 185 lei).

82. Instanța de apel apreciază critic și respinge aceste alegații ale reclamantei (intimatei) S.R.L. ”Arbomax”, deoarece sunt pur declarative.

83. Astfel, apelanta (pârâta) C.A.P. ”Cenușa-Agro” a negat categoric afirmațiile reclamantei/intimatei că ar fi avut ”*alte înțelegeri*” cu aceasta și că i-ar fi livrat grâu în perioada 16 iulie – 22 iulie 2019 și ”*în afara contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019.”*

84. Respectiv, în atare situație, reclamanta/apelanta S.R.L. ”Arbomax” avea obligația procesuală de a dovedi prin probe pertinente, concludente și admisibile verdicitatea afirmațiilor sale la acest capitol. Or, potrivit art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, *fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.* Iar art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, prevede că partea la proces este degrevată de a dovedi faptele invocate ***doar în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.***

85. Însă reclamanta/apelanta S.R.L. ”Arbomax” nu a prezentat nicio probă ce ar confirma afirmațiile sale în sensul descris mai sus.

86. În contextul dat, instanța de apel notează că, în conformitate cu prevederile art. 321 Cod civil, *”(1)* ***Trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice”*** *(...)*, iar art. 322 alin. (1) Cod civil stipulează că, „*nerespectarea formei scrise a actului juridic face să decadă părţile din dreptul de a cere, în caz de litigiu, proba cu martori pentru dovedirea actului juridic*”.

87. Aceeași regulă, privind proba scrisă, se aplică și întru confirmarea, în caz de litigiu, a executării actului juridic, încheiat între persoane juridice, precum și orice obiecții/rezerve cu referire la neexecutarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale, inclusiv rezervarea la primirea executării a dreptului de a cerere plata penalității.

88. Așadar, din ansamblul circumstanțelor descrise mai sus, instanța de apel consideră că, prin probatoriul administrat în prezenta cauză, s-a constatat indubitabil faptul că, la situația din data de 23 iulie 2019 C.A.P. ”Cenușa-Agro” și S.R.L. ”Arbomax” și-au executat pe deplin obligațiile lor corelative conform contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2024.

89. Mai mult, S.R.L. ”Arbomax”, primind la 22 iulie 2019 executarea din partea C.A.P. ”Cenușa-Agro”, nu a înaintat nicio obiecție și nu și-a rezervat dreptul de a cerere plata penalității contractuale.

90. Prin urmare, potrivit legii S.R.L. ”Arbomax” nu mai este în drept să ceară de la C.A.P. ”Cenușa-Agro” plata penalități conform pct. 3.5 și pct. 5.1 din contractul sus-menționat. Or, norma legală de la art. 949 alin. (3) Cod civil prevede expres că, ”*(3) În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii* ***numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.****”*

91. Faptul că, C.A.P. ”Cenușa-Agro” și S.R.L. ”Arbomax” și-au executat pe deplin obligațiile lor conform contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2024 și nu au avut obiecții și rezerve unul față de altul în această privință se confirmă complimentar și prin acțiunile/comportamentul ambelor părți ulterior, adică după data de 23 iulie 2019.

92. Astfel, nici pe parcursul anului 2019 și nici ulterior, pe parcursul anilor 2020 și 2021, S.R.L. ”Arbomax” nu a înaintat către C.A.P. ”Cenușa-Agro” nicio notificare/reclamație cu privire la pretinsa neexecutare esențială a obligațiilor ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019. Și anume, că C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu ar fi livrat toată cantitatea de 200 tone de grâu conform contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 (că nu ar fi livrat cantitatea de 53 674 kg de grâu, în sumă de 134 185 lei, a se vedea pct. 81 *supra*).

93. Ba dimpotrivă, la data de 16 iulie 2021 părțile încheie un alt contract de vânzare-cumpărare, potrivit căruia C.A.P. „Cenuşa-Agro” urma să livreze către S.R.L. ”Arbomax” – 500 tone de grâu în perioada 16 iulie 2021- 30 iulie 2021, la prețul de 3,1 lei per kg, în sumă totală de 1.550.000 (un milion cinci sute cincizeci mii) lei (fila dosarului 9). Cumpărătorul S.R.L. ”Arbomax” la încheierea noului contract nu a invocat în nici un fel neexecutarea unei obligații anterioare și nu a folosit nici unul din mijloacele juridice de apărare în caz de neexecutare a obligațiilor prevăzute de legislația civilă.

94. Mai mult, potrivit Actului de verificare a decontărilor reciproce dintre ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro”, subsemnat de administratorul și contabilul-șef ai S.R.L. ”Arbomax” (anexat la dosarul cauzei, fila 11), **la situația din 31 ianuarie 2022** C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu avea nicio datorie față de S.R.L. ”Arbomax”. Din contra S.R.L. ”Arbomax” avea reflectată în contabilitatea sa o datorie față de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în sumă de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021. Asupra aspectelor de fond ce țin de contractul dat, instanța de apel se va expune mai detaliat puțin mai jos.

95. Așadar, analizând circumstanțele descrise în ansamblul lor, instanța de apel conchide că, la situația din data de 16 iulie 2021 între S.R.L. ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu exista nicio divergență/niciun litigiu legat de executarea, implicit de neexecutarea corespunzătoare de către C.A.P. ”Cenușa-Agro” a obligațiilor sale ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019.

96. Însă la emiterea hotărârii din 12 iunie 2024 prima instanță nu a constatat și elucidat aceste circumstanțe importante pentru soluționarea justă a cauzei, adoptând drept urmare o soluție greșită, privind încasarea de la C.A.P. ”Cenușa-Agro în beneficiul S.R.L. ”Arbomax” a sumei de 4.741.435 (patru milioane șapte sute patruzeci și unu mii patru sute treizeci și cinci) lei, cu titlu de penalitate, pentru neexecutarea esențială a contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019.

ii) Cu referire la pretenția din cererea de chemare în judecată, privind încasarea penalității în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021, în sumă de 39.126,14 (treizeci și nouă mii una sută douăzeci și șase,14) lei

97. Potrivit materialelor cauzei instanța de apel reține că, la 16 iulie 2021, între S.R.L. ”Cenușa-Agro”, în calitate de *vânzător*, și S.R.L. ”Arbomax”, în calitate de *cumpărător*, a fost încheiat un contractul de vânzare-cumpărare în sensul prevăzut la art. 1108 Cod civil (a se vedea pct. 38 *supra*), prin care, C.A.P. ”Cenuța-Agro” vinde, iar S.R.L.”Arbomax” procură 500 tone de grâu la un preț de 3,1 lei per kilogram, în sumă totală de 1.550.000 (un milion cinci sute cincizeci mii,00) lei, fiind stabilit termenul de livrare a grâului de către vânzător către cumpărător, în perioada 16 iulie 2021 – 30 iulie 2021 (fila dosarului 9).

98. Potrivit pct. 5.1 din acest Contract, părțile au convenit că, „pentru încălcarea prevederilor contractului, partea vinovată recuperează în întreg volum părții care a avut pierderi, toate daunele, inclusiv venitul ratat prevăzut de legislația Republicii Moldova şi anume: pentru încălcarea termenului de livrare a mărfii Vânzătorul plătește o penalitate în mărime de 0,1% din valoarea producției care nu a fost livrată în termen cumpărătorului pentru fiecare zi de întârziere.... ”. „În cazul în care cumpărătorul a achitat în avans procurarea mărfii, cum este în situația dată, iar vânzătorul nu şi-a onorat parțial sau total obligațiile asumate, atunci vânzătorul achită o penalitate combinată formată din 100 % din suma datoriei restante şi o penalitate de 1.0 % din volumul mărfii care nu a fost livrată pentru fiecare zi de întârziere, calculată până la momentul executării obligațiilor asumate prin contract.

99. Apelanta (pârâta) C.A.P. ”Cenușa-Agro”, în calitatea sa de vânzător, și-a executat obligațiile indicate în pct. 3.1, pct. 3.3 și pct. 3.4. ale contractului de

vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021, livrând cantitatea de 500 tone de grâu, conform mențiunii din pct. 1.1 al contractului.

100. Acest fapt se confirmă prin factura fiscală Seria IJ nr. 0430997 din 25 iulie 2021 (fila dosarului 13), emisă în baza Avizelor de însoțire a mărfii Seria OJ nr. 119065 – nr. 119104 din 17 – 25 iulie 2021 (fila dosarului 93-94), în cantitate de 257 536 kg de grâu; prin factura fiscală Seria EAA nr. 006285830 din 28 iulie 2021 (fila dosarului 14), emisă în baza Avizelor de însoțire a mărfii Seria OJ nr. 119105 – nr. 119111 din 26 iulie 2021 (fila dosarului 94), în cantitate de 46 663 kg de grâu; prin factura fiscală cu Seria EAA nr. 006285829 din 28 iulie 2021 (fila dosarului 15), emisă în baza Avizelor de însoțire a mărfii Seria OJ nr. 119112 – nr. 119124 din 27 iulie 201 (fila dosarului 94), în cantitate de 86 084 kg de grâu; prin factura fiscală Seria EAA nr. 006350308 din 02 august 2021 (fila dosarului 17), emisă în baza Avizelor de însoțire a mărfurilor Seria OJ nr. 119125 – nr. 119138 din 28-29 iulie 2021 (fila dosarului 94-95), în cantitate de 88 534 kg de grâu; și prin factura fiscală Seria EAA nr. 006350309 din 02 august 2021 (fila dosarului 16), emisă în baza Avizelor de însoțire a mărfii Seria j nr. 119139 – nr. 119143 din 01 august 2021 (fila dosarului 95), în cantitate de 32 051 kg de grâu.

101. Așadar, 257 536 kg de grâu (prima livrare 17-25 iulie 2021) + 46 63 kg de grâu (a doua livrare – 26 iulie 2021) + 86 084 kg de grâu (a treia livrare – 27 iulie 2021) + 88 534 kg de grâu (a patra livrare 28 – 29 iulie 2021) + 2 051 kg de grâu (a cincea livrare – 01 august 2021) = **510 868 kg de grâu.**

102. Termenul limită de livrare a producției de către C.A.P. ”Cenușa-Agro” conform contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021 a fost stabilit pentru data de 30 iulie 2021 (pct. 1.1. din contract), ultima livrare fiind efectuată de C.A.P. ”Cenușa-Agro” la data de 01 august 2021, deci cu o întârziere de 2 zile. De menționat că, cu întârziere de 2 zile a fost livrată doar ultima partidă într-o cantitate nesemnificativă de doar 32 051 kg de grâu comparativ cu restul cantității de 478 817 kg de grâu care fusese deja livrată în termen, pe 29 iulie 2021.

103. Intimata S.R.L. ”Arbomax”, a primit la 02 august 2021 executarea din partea C.A.P. ”Cenușa-Agro” a contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie

2021 fără de obiecții, nerezervându-și dreptul de a cerere plata penalității contractuale, pentru întârzierea livrării mărfii.

104. Prin urmare, S.R.L. ”Arbomax” nu mai este în drept să ceară de la C.A.P. ”Cenușa-Agro” plata penalități conform pct. 5.1 din contractul sus-menționat. Or, norma legală de la art. 949 alin. (3) Cod civil prevede expres că, ”*(3) În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii* ***numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.***”

105. La examinarea cauzei în instanța de fond, precum și în instanța de apel, reclamanta/intimata S.R.L. ”Arbomax” a invocat că prevederile art. 949 alin. (3) Cod civil nu sunt aplicabile prezentei spețe.

106. În acest sens, reclamanta/intimata a invocat că există contradicție dintre normele de la alin. (1) și alin. (3) al articolului menționat, alin. (3) referindu-se la faptul ca urmeaza a fl rezervat dreptul de plată a penalității, dar când anume nu este stipulat expres.

107. Pe de alta parte, invocă reclamanta/intimată că acest drept nu se coreleaza cu stipulația art. 950 Cod civil, în cauza de față aflându-ne pe tarâmul unei clauze penale mixte și nu este cazul pretinderii unor alte despăgubiri.

108. Instanța de apel apreciază critic și respinge ca neîntemeiate aceste alegații din următoarele considerente.

109. Conform art. 949 Cod civil,

(1) Dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii. Nu se poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestaţiei şi nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligaţiei.

(2) Creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală

alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă).

(3) În cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalităţii numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

110. Potrivit art. 950 Cod civil. Clauza penală în cazul obligaţiei indivizibile, *În cazul în care, prin clauză penală, este garantată o obligaţie indivizibilă şi neexecutarea acesteia se datorează vinovăţiei unui debitor, penalitatea poate fi cerută fie integral de la debitorul vinovat, fie de la fiecare codebitor pentru partea acestuia. În ultimul caz, fiecare codebitor are dreptul de acţiune împotriva celui care a făcut să curgă penalitatea.*

111. Din analiza conținutului logico-juridic al art. 349 Cod civil, instanța de apel reține că, prevederile alieatelor (1), (2) și (3) sunt expuse cu suficientă claritate și precizie, neexistând nicio contradicție între ele.

112. Astfel, reieșind din prevederile art. 949 alin. (1) din Codul civil, este esențial să se stabilească dacă penalitatea a fost stipulată ca mijloc de garantare a executării obligației sau ca despăgubire în locul prestației. În cazul de față, penalitatea a fost stipulată ca mijloc de garantare a executării obligației de livrare a grâului, în ambele contracte de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și din 16 iulie 2021.

113. În ceea ce privește alin. (2) al art. 949 Cod civil, acesta normă distinge între diferite tipuri de clauze penale (inclusivă, alternativă, punitivă, exclusivă).

114. Iar alin. (3) din același articol, care este determinant pentru prezenta speță, prevede expres că, dacă creditorul (la caz, S.R.L. ”Arbomax”) a primit executarea (livrarea grâului de către C.A.P. ”Cenușa-Agro”), el poate cere plata penalității doar dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării, și anume: **1)** pe 22 iulie 2019, la primirea executării în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și **2)** pe 01 august 2021, la primirea executării în baza contractului din 16 iulie 2021.

115. Însă, din circumstanţele cauzei şi probele prezentate rezultă cert că, S.R.L. ”Arbomax” nu și-a rezervat acest drept la momentul primirii livrărilor (primirea executării) în baza fiecărui din contractele menționate, ceea ce invalidează pretențiile sale privind încasarea penalității contractuale.

116. În ceea ce privește art. 950 din Codul civil, instanța notează că, prevederile acestui articol în genere nu sunt aplicabile prezentei spețe, deoarece reglementează ”*Clauza penală în cazul obligaţiei indivizibile*”, adică clauza penală atunci când o obligație este indivizibilă între mai mulți debitori. Însă, contractele de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și 16 iulie 2021 nu se referă la obligații indvizibile între mai mulți debitori.

117. În continuare, ce ține de executarea obligațiilor sale de către S.R.L. ”Arbomax” ce rezultă din contractul de vânzare-cumpărare din 14 iulie 2021, instanța de apel constată că reclamanta/intimata în calitatea sa de cumpărător nu și-a executat pe deplin obligația contractuală, neachitând integral prețul pentru cantitatea de 510 868 kg de grâu livrată, acumulând astfel o datorie față de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în mărime de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei. Acest fapt se confirmă cu certitudine prin Actul de verificare a decontărilor reciproce dintre ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro”, subsemnat de administratorul și contabilul-șef ai S.R.L. ”Arbomax” (anexat la dosarul cauzei, fila 11), potrivit căruia, **la situația din 31 ianuarie 2022** C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu avea nicio datorie față de S.R.L. ”Arbomax”, ci dimpotrivă, S.R.L. ”Arbomax” avea reflectată în contabilitatea sa datoria față de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în sumă de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021.

118. Însă prima instanță nu a constatat și elucidat aceste circumstanțe importante pentru soluționarea justă a cauzei la emiterea hotărârii din 12 iunie 2024, adoptând drept urmare o soluție greșită, privind încasarea de la C.A.P. ”Cenușa-Agro în beneficiul S.R.L. ”Arbomax” a sumei de 39.126,14 (treizeci și nouă mii una sută douăzeci și șase,14) lei, cu titlu de penalitate pentru executarea cu întârziere a obligației de livrare a mărfii.

iii) aspecte de fapt de drept comune pentru pretențiile reclamantei/intimatei S.R.L. ”Arbomax”, privind încasarea de la C.A.P. ”Cenușa-Agro” a penalități în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și a penalității în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021

119. Așadar, potrivit Actului de verificare a decontărilor reciproce dintre ”Arbomax” și C.A.P. ”Cenușa-Agro”, subsemnat de administratorul și contabilul-șef ai S.R.L. ”Arbomax” (pct. 101 *supra*), **la situația din 31 ianuarie 2022** S.R.L. ”Arbomax” avea o datorie față de C.A.P. ”Cenușa-Agro” în sumă de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021, **iar C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu avea nicio datorie față de S.R.L. ”Arbomax”.**

120. La 28 ianuarie 2022 C.A.P. ”Cenușa-Agro” a înaintat S.R.L. ”Arbomax” o somație de plată în scris, solicitându-i achitarea în termen de 7 zile calendaristice a datoriei în mărime de 683.690,80 (șase sute optzeci și trei mii șase sute nouăzeci,80) lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021 (fila dosarului 18-19).

121. De asemenea, la 28 ianuarie 2022 C.A.P. ”Cenușa-Agro” a înregistrat la Serviciul Fiscal de Stat o Notificare în temeiul art. 20 alin. (2) lit. c) al Legii insolvabilității nr. 149/2012, privind intenția de a depune cerere introductivă în instanța de insolvabilitate, în privința debitorului S.R.L. ”Arbomax” (a se vedea fila dosarului 20).

122. La data de 04 februarie 2022 S.R.L. ”Arbomax” a expediat în adresa C.A.P. ”Cenușa-Agro” Răspunsul la somația de plată din 28 ianuarie 2022, în care pentru prima dată a invocat pretențiile privind achitarea penalității în baza contractelor de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019 și 16 iulie 2021 (fila dosarului 21-25).

123. Totodată, în contextul dat, acționând contrar bunelor practici între agenții economici, la data de 25 februarie 2022 S.R.L. ”Arbomax” a depus în Judecătoria Soroca (sediul Florești) cererea de chemare în judecată în cauză, prin care a solicitat încasarea de la C.A.P. ”Cenușa-Agro” a sumei de 4 milioane 741

mii 435 lei și 97 bani, cu titlu de penalitate, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 04 iunie 2019, și a sumei de 39 mii 126 lei și 14 bani, cu titlu de penalitate, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 16 iulie 2021. **În total, suma de 4 milioane 780 mii 561 lei și 11 bani** (fila dosarului 1-7).

124. Astfel, reieșind din cumulul circumstanțelor de fapt și de drept al cauzei constatate în ședință de judecată (descrise în pct. 68-123 *supra*), este evident că S.R.L. ”Arbomax” a înaintat cu rea-credință cererea de chemare în judecată, privind încasarea pretinsei penalități, această acțiune constituind un abuz de drept, ceea ce este contrar prevederilor articolelor 10-14 Cod civil.

125. Potrivit art. 10 alin. (1) Cod civil, *persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile* ***cu bună-credinţă****, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară.*

126. Conform art. 11 Cod civil, *(1)* ***Buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.*** *(2) În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.*

127. Art. 13 Cod civil stipulează că, *(1) Niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).* ***(2) În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținînd cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.***

128. Potrivit art. 14 Cod civil, *(2)* ***Nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.***

129. Prin urmare, instanța de apel conchide că, cererea de chemare în judecată înaintată la 25 februarie 2022 de către S.R.L. ”Arbomax” împotriva

C.A.P. ”Cenușa-Agro” nu numai că este neîntemeiată, ci este și una abuzivă, în circumstanțele speței, descrise mai sus.

130. În cererea de apel, apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro” a mai invocat și faptul că prima instanță ar mai fi comis și alte încălcări procedurale, și anume că, pe 12 decembrie 2023, după încheierea pledoariilor, a amânat deliberarea și pronunțarea dispozitivului hotărârii pentru data de 30 ianuarie 2024 (adică peste 50 de zile). Ședința de judecată din 30 ianuarie 2024 nu a avut loc, fiind contramandată pentru data de 16 februarie 2024. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 16 februarie 2024, instanța, prin încheiere protocolară, a dispus reluarea examinării cauzei în fond în baza art. 235 alin. (2) Cod de procedură civilă, oferindu-i astfel reclamantei neîntemeiat posibilitatea de a-și concretiza cerințele din acțiune. Ședința a fost amânată pentru data de 25 aprilie 2024, dată la care, instanța neîntemeiat, contrar prevederilor art. 118 alin. (1) și art. 119/1 alin. (1) Cod de procedură civilă, a administrat noi probe, anexând la dosar o cerere de concretizare a cerințelor din acțiune și un calcul al penalității, prezentate de reclamanta S.R.L. ”Arbomax” după reluarea examinării cauzei în fond. Ulterior, instanța de fond, din nou, contrar prevederilor art. 236 Cod de procedură civilă, a amânat deliberarea și pronunțarea hotărârii pentru data de 12 iunie 2024 (peste 58 de zile).

131. Instanța de apel consideră că nu este necesar să se pronunțe în detaliu asupra acestor alegații din apel la emiterea prezentei decizii, or, încălcările procedurale invocate nu se referă, în esență, la fondul cauzei, cu atât mai mult că, reieșind din circumstanțele constatate la examinarea cauzei în apel și concluziile completului Colegiului civil enunțate *supra*, hotărârea primei instanțe din 12 iunie 2024 oricum urmează a fi casată intergral, din motive de ilegalitate în fond, cu adoptarea unei noi hotărâri privind respingera acțiunii reclamantei S.R.L. ”Arbomax”, ca fiind neîntemeiată.

VIII. Cheltuieli de judecată:

132. Conform art. 82 Cod de procedurtă civilă, *cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru şi din cheltuielile de judecare a cauzei.*

133. Conform art. 94 Cod de procedură civilă,

(*1) Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.*

(2) În cazul mai multor reclamanţi sau pîrîţi, aceştia sînt obligaţi să compenseze cheltuielile de judecată în mod egal, proporţional sau solidar, în funcţie de interesul fiecăruia ori de caracterul litigiului dintre ei. Dacă unul dintre coparticipanţi a utilizat mijloace speciale de apărare judiciară, ceilalţi nu sînt responsabili de cheltuielile lui.

(3) Prevederile alin.(1) şi (2) se aplică şi la repartizarea între părţi a cheltuielilor de judecată în instanţă de apel, în instanţă de recurs şi în cadrul revizuirii. (...)

134. Potrivit practicii Curţii Europene a Drepturilor Omului, partea care a câștigat procesul nu va putea obţine rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea şi caracterul lor rezonabil (*cauzele Costin împotriva României, Străin împotriva României, Stere şi alţii împotriva României, Raicu împotriva României*).

135. Reclamanta/intimata S.R.L. ”Arbomax” a pierdut procesul în instanța de apel. Prin urmare, reieșind din prevederile art. 94 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată suportate la examinarea prezentei cauze nu i se compensează.

136. În cererea de apel, apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro” a solicitat încasarea de la intimata S.R.L. ”Arbomax” a cheltuielilor de judecată suportate în instanța de apel sub formă de taxă de stat în mărime de 119.987,02 lei (fila dosarului 157), achitarea căreia se confirmă prin ordinul de plată nr. 126 din 19 august 2024 (fila dosarului 158).

137. Având în vedere circumstanțele descrise mai sus și dat fiind faptul că apelanta C.A.P. ”Cenușa-Agro” a obținut câștig de cauză în instanța de apel, în temeiul art. 94 alin. (1) și alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța va dispune încasarea de la intimata S.R.L. ”Arbomax” în beneficiul apelantei C.A.P. ”Cenușa-

Agro” cheltuielile de judecată suportate la examinarea cauzei în ordine de apel în mărime de 119.987,02 (una sută nouăsprezece mii nouă sute optzeci și șapte,02) lei.

138. Așadar, luând în considerare că, prima instanță la adoptarea hotărârii din 12 iunie 2024 nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei; concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei; normele de drept material și procedural au fost încălcate și/sau aplicate eronat, în conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1), lit. c) coroborat cu art. 386 alin. (1), lit. a), b), c), d) și art. 387 lit. a), c) Cod de procedură civilă, instanța de apel va admite apelului declarat de C.A.P. ”Cenușa-Agro”, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, privind respingerea ca neîntemeiată a acțiunii înaintate de S.R.L. ”Arbomax”.

139. În temeiul celor expuse, conducându-se de prevederile art. 385 lit. c), art. 389 și art. 390 Cod de procedură civilă, instanța de apel,-

D E C I D E :

Admite apelul declarat de C.A.P. ”Cenușa-Agro”, prin intermediul administratorului Victor Bruma.

Casează integral hotărârea Judecătoriei Soroca (sediul Florești) din 12 iunie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. ”Arbomax” în contradictoriu cu C.A.P. ”Cenușa-Agro”, privind achitarea penalității pentru nexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, și emite o nouă hotărâre, după cum urmează:

Se respinge ca nîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. ”Arbomax” în contradictoriu cu C.A.P. ”Cenușa-Agro”, privind achitarea penalității pentru nexecutare în termen a obligațiilor, încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată.

Se încasează de la S.R.L. ”Arbomax” în beneficiul C.A.P. ”Cenușa-Agro” suma de 119.987,02 (una sută nouăsprezece mii nouă sute optzeci și șapte,02) lei,

cu titlu de cheltuieli de judecată suportate la examinarea cauzei în ordine de apel (taxa de stat plătită de C.A.P. ”Cenușa-Agro” la depunerea cererii de apel).

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs în Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței,

judecător Radu Holban

Judecători Svetlana Ghercavii

Cristina Prisacari